

Lägesbild över segregation i Strömsunds kommun 2008-2018

Vad visar statistiken?

Strömsunds kommun, 2021
Framtids- och utvecklingsförvaltningen
Recursentrum integration
www.begripligt.nu
www.stromsund.se

Lägesbilden har tagits fram av
Resurscentrum integration,
Framtids- och utvecklingsförvaltningen
i Strömsunds kommun.
Arbetet har genomförts under perioden
2020-08-15 - 2021-04-15
med stöd av Delegationen mot segregation.

RCI
Resurscentrum
Integration

Innehållsförteckning

Inledning	6
Syfte	6
Metod	6
Försörjning	8
Disponibel inkomst	8
Kvinnors disponibla inkomst i jämförelse med männens disponibla medianinkomst	8
Utrikes föddas disponibla inkomst i jämförelse med inrikes föddas disponibla inkomst	9
Åldersgruppers disponibla inkomst	9
Andel personer 20-65+ med låg respektive hög ekonomisk standard	10
Hemmavarande barn 0-17 år i familjer med låg disponibel inkomst	12
Ungdomar 17-24 år som varken arbetar eller studerar – UVAS	12
Förvärvsarbetande i åldern 16-74 år	13
Förvärvsarbetande i relation till befolkningen som helhet	14
Förvärvsarbetande kvinnor och män i befolkningen 16-74 år	14
Förvärvsarbetande inrikes födda och utrikes födda i befolkningen	15
Förvärvsarbetande inrikes födda och utrikes födda i arbetsför ålder 16-74 år	15
Kvot mellan förvärvsarbetande inflyttare och förvärvsarbetande utflyttare 20-64 år	16
Arbetslösa i befolkningen 20-64 år	17
Långtidsarbetslösa i åldern 20-64 år	18
Personer med långvarigt ekonomiskt bistånd 10-12 månader i åldern 20-64 år	19
Personer med enbart försörjningsstöd i åldern 20-64 år	19
Utbildning	20
Inskrivna i förskola i åldern 1-5 år	20
Behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram	22
Meritvärde grundskola	24
Befolkningens utbildningsnivå	26
Antal med endast förgymnasial utbildning	27
Antal med gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning	28
Antal som påbörjat gymnasiet och sedan avslutat utbildningen inom 3-5 år	29
Grundläggande behörighet till universitet och högskola	30
Boende	32
Boendeform	32
Bostadsarea per person	33

Kvarboende	34
Hälsa	36
Ohälsotal för personer 20-64 år	36
Demokrati	39
Valdeltagande i Strömsunds kommun 2018	39
Val till kommunfullmäktige per område	40
Val till landstingsfullmäktige per område	41
Val till riksdagen per område	42
Sammanfattande diskussion	43
Källförteckning	48

Inledning

Strömsunds kommun är belägen i norra Jämtland. Kommunen är till ytan den sjunde största kommunen i riket men med endast 11 605 invånare år 2020. Detta innebär för många långa avstånd till centralorten Strömsund. Som exempel kan nämnas att det är 14 mil från Gäddede, som ligger i kommunens nordligaste del, till Strömsunds tätort.

I dagligt tal brukar vi referera till fem tätorter i Strömsunds kommun. Förutom centralorten Strömsund finns orterna Gäddede, Hoting, Backe och Hammerdal. Dock delas kommunen av SCB in i åtta demografiska statistikområden (DeSO), vilka inte baseras på de traditionella centralorterna. Detta innebär att endast orter med mer 1000 invånare redovisas i statistiken som tätort. Det vill säga i vårt fall Strömsund och Hammerdal. Strömsund har i sin tur delats in i tre områden.

Det är känt att segregation ger grogrund till motsättningar mellan människor och påverkar alla i ett samhälle och den allmänna känslan av trygghet, gemenskap och tillit. Segregation ökar känslan av utanförskap, upplevelsen av att inte kunna påverka sitt eget liv likaså. I den situationen är det lätt att söka sig till miljöer med inslag av exempelvis droger, extremism eller kriminalitet för att få bekräftelse eller känna tillhörighet.

Strömsunds kommun har fått medel från Delmos, delegationen mot segregation, för att ta fram ett nuläge, en lägesbild över hur segregationen ser ut i kommunen. Vi har över tid fått indikationer som vi menar kan vara kopplade till segregation.

Med stöd av statistiskt underlag vill vi belysa att riskfaktorer för segregation även

kan finnas i glesbygd. Lägesbilden kan ge oss bättre förutsättningar att bromsa och förebygga en negativ utveckling genom långsiktiga och strategiska insatser.

Syfte

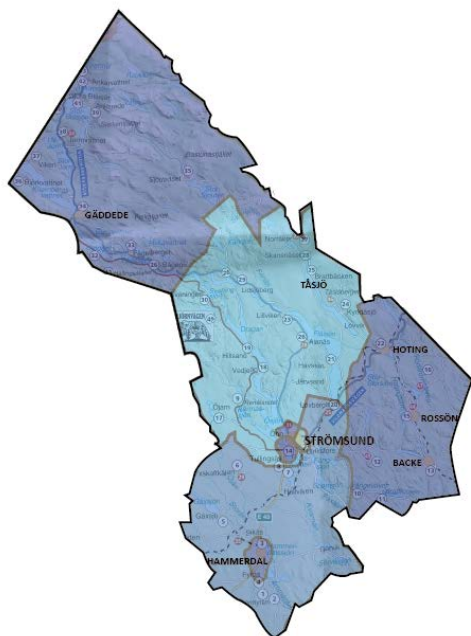
Projektets syfte har varit att ta fram en lägesbild som kan ligga till grund för insatser och åtgärder som långsiktigt och strategiskt kan vara lämpliga att genomföra för att bryta tendenser till segregationen i Strömsunds kommun.

Metod

Underlag för denna lägesbild är Statistiska centralbyrån SCB:s demografiska statistik som är ett nytt sätt att dela in Sverige. Indelningen liknar indelningen av valdistrikt. DeSO-indelningen utgår från att synliggöra olika skillnader till exempel mellan bostadsområden eller mellan tätort och glesare bebyggelse. Indelningen tar därför hänsyn till geografiska förutsättningar så att gränserna i möjligaste mån följer exempelvis gator, vattendrag och järnvägar. DeSO delar in Sverige i ca 6000 områden med mellan 700 -2700 invånare.

SCB presenterar varje DeSO utifrån ett antal socioekonomiska indikatorer avseende försörjning, boende, utbildning, hälsa och demokrati för tidsperioden 2008-2018. Alla indikatorer delas in i kön, ålder, inrikes eller utrikes född, svensk eller utländsk bakgrund samt utrikes föddas vistelsetid. I denna rapport har vi valt att avgränsa till kön, inrikes och utrikes födda och i vissa fall ålder. Detta på grund av att skillnaderna i statistiken mellan inrikes/utrikes född och svensk/utländsk bakgrund är mycket små. Utgångsläget för vår ansökan var upplevda utmaningar kopplade till bostadsområdet Tingvalla i Strömsunds tätort. Men mycket snart insåg vi att vi

i arbetet måste se hela kommunen, jämföra kommundelar och belysa riskfaktorer för segregation för var och en av dem.

Karta över Strömsunds kommun med Deso-indelning.

Arbetet utgår enbart från SCB:s statistik och kommer att kompletteras ytterligare i vidare bearbetning och analys av lägesbilden. Viktigt att ha med sig är att indelningen i DeSO är en ny företeelse och inte rakt av kan jämföras med annan statistik i kommunen. I Strömsunds kommun räknar vi vanligtvis med fem tätorter: Gäddede, Hoting, Backe, Hammerdal och Strömsund. I DeSO-statistiken finns två tätorter, Hammerdal och Strömsund som i sin tur delas in i tre områden. Denna rapport försöker ge en bild av hela kommunen med skillnader och likheter mellan områden. Vi påbörjade arbetet med att genomlysa samtlig statistik för att se eventuella trender under tidsperioden 2008- 2018 (i vissa fall kortare tidsperioder på grund av att mätningar inte gjorts tidigare). Detta gjorde vi genom att visualisera statistiken med hjälp av diagram och sedan diskutera vad vi såg

i form av trender och skillnader över tid. Där vi såg avvikelser eller likheter funderade vi över varför dessa uppkommit.

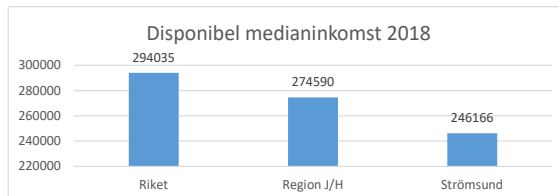
Då statistiken i vissa fall beskriver antal och i andra andel har vi där det varit möjligt omvandlat aktuell statistik till andel respektive antal per område. På så sätt har vi kunnat jämföra och se ett nuläge på ett tydligare sätt. För att se skillnader togs befolkningsstatistik med då kommunen under denna tidsperiod minskat med ca 1000 personer, vilket också påverkar hur vi ser på statistiken. Antal personer som till exempel är arbetslösa eller har försörjningsstöd kan vara färre 2018 men ändå blir andelen högre i relation till antalet i befolkningen som statistiken relaterar till. I vissa fall blir omräkningen till andel i procent orimlig då underlaget är för litet.

Sammanfattningsvis har vi försökt beskriva ett nuläge, en lägesbild för hela kommunen, det vill säga hur det ser ut 2018, där vi jämför områden för att få en helhetsbild. Där det funnits tillgänglig statistik har vi även tagit fram jämförelsetal för riket och för regionen. Vi har valt att redovisa varje socioekonomisk indikator för hela kommunen med jämförelse mellan områden, gemensamma nämnare, olikheter och riskfaktorer.

Försörjning

Disponibel inkomst

Som invånare i Strömsunds kommun har du generellt låg inkomst jämfört med övriga riket, oavsett var i kommunen du bor. Region Jämtland Härjedalen ligger på plats 19 av totalt 21 regioner när det gäller inkomstnivå. Diagrammet till höger beskriver var kommunen ligger i inkomstnivå i jämförelse med Region Jämtland Härjedalen och riket som helhet. Utifrån SCB:s DeSO-statistik beskrivs kommunens medianinkomst. Medianinkomsten för personer i åldern 20-65+ i Strömsunds kommun 2018 var 246 166 kr. I DeSO-statistiken presenteras Hammerdal och Strömsund som enda tätorter. Orterna Hoting, Backe, Rosjön och Gäddede finner vi i andra DeSO.

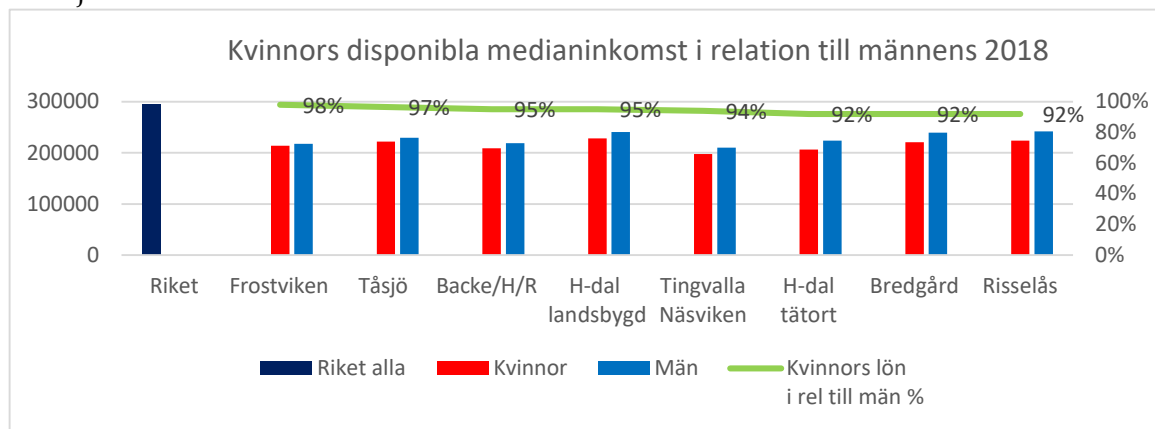
Medianinkomst

Medianen är den mittersta inkomsten när alla inkomster i den utvalda gruppen sorterats i stigande ordning.

Kvinnors respektive mäns disponibla medianinkomst

Kvinnors disponibla medianinkomst ligger generellt något lägre jämfört med mäns. Noterbart är att i de geografiska områden där den disponibla medianinkomsten är mest jämställd, är inkomsten bland de lägsta i kommunen. Diagrammet nedan visar kvinnors och mäns disponibla medianinkomst. Den gröna linjen anger hur kvinnors inkomst ligger i relation till mäns. Som synes har vi inte stora skillnader i inkomst mellan områden. Inkomsterna är mest jämställda i kommunens norra delar.

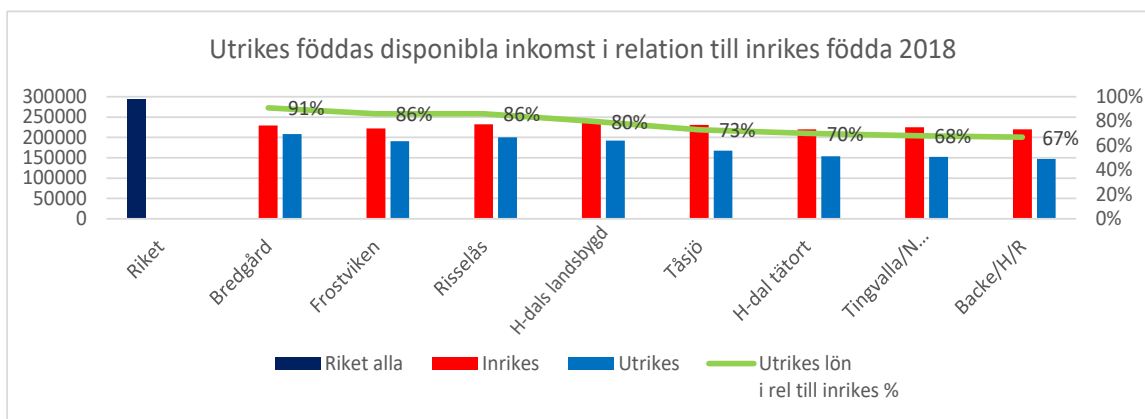
Kvinnors medianinkomst i riket var 82,6 % av mäns medianinkomst 2018. Sett till riket arbetar kvinnor i högre utsträckning inom yrken med relativt låg inkomst. Kvinnor arbetar mer deltid samt har högre sjukfrånvaro och barnrelaterad frånvaro än män enligt statistik från SCB på riksnivå. Men skillnaderna blir mindre i en kommun som Strömsund där inkomsterna generellt är låga.

Utrikes föddas disponibla inkomst i jämförelse med inrikes föddas disponibla inkomst

Sett över tid har utrikes födda lägre disponibel inkomst än inrikes födda. Trenden över tid visar att oavsett om du är inrikes eller utrikes född går inkomsten sakta uppåt i samma omfattning för alla, det vill säga att kurvan är likartad även om den för utrikes födda ligger på en lägre nivå. Tittar vi på hur det sett ut i landet som helhet har enligt SCB utrikes föddas ekonomiska standard legat stabil på ca 77 % av de inrikes föddas de senaste tio åren. Medianbeloppet för ekonomisk standard i Sverige var 2017 248 400 kr (SCB, 2021a).

Som utrikes född i Strömsunds kommun har du en disponibel medianinkomst som varierar mellan 67 % till 91 % av inrikes föddas disponibla inkomst, beroende på var i kommunen du bor. I områden med många nyanlända ligger inkomsten lägre. I diagrammet nedan anger den gröna linjen utrikes föddas disponibla medianinkomst i relation till inrikes föddas. Till exempel ser vi att utrikes födda i område Bredgård har högst inkomst i relation till inrikes födda till skillnad från i Backe/Hoting/Rossön där den är lägst. Viktigt att ha med sig är att antalet utrikes födda som bor i Bredgård är till antalet betydligt färre än i Backe/Hoting/Rossön. Vi kan anta att skälet till migration, hur länge man bott i kommunen samt etablering i samhället påverkar dessa siffror.

Åldersgruppers disponibla inkomst

Åldersgruppen 65 år och uppåt är den grupp i samtliga kommundelar som har lägst disponibel inkomst. Att notera är att det i några områden var åldersgruppen 20-25 år som hade högst disponibel inkomst av alla grupper i respektive område. Detta följer i så fall trenden i riket där störst ökning av medianvärdet för ekonomisk standard sågs i gruppen 15-29 år 2018 (Folkhälsomyndigheten, 2021).

En förklaring kan vara att disponibel medianinkomst mäter ett hushålls samman-

tagna inkomst, delat på antalet personer i hushållet som uppbär inkomst. Det är relativt vanligt att åldersgruppen 20-25 år bor kvar hemma hos sina föräldrar vilket då kan vara en påverkande faktor.

Vi ser att den disponibla medianinkomsten är något högre i tätort än i landsbygd. Både i Hammerdal och Strömsund ligger inkomsten något högre – förutom i område Tingvalla/Näsviken som har högst andel med låg disponibel medianinkomst jämfört med övriga områden i tätorten Strömsund. Här bor också flest utrikes födda jämfört med övriga delar i kommunen.

Andel personer 20-65+ med låg respektive hög ekonomisk standard

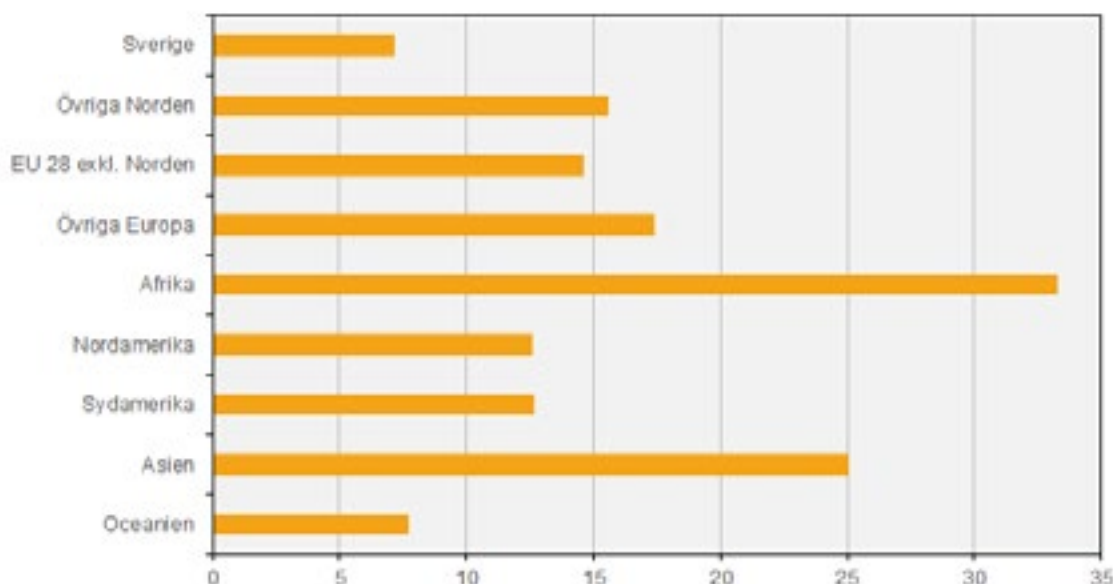
Hur ser det ut i Sverige?

2017 hade 10 % av hela befolkningen i riket varaktigt låg ekonomisk standard. Det betyder att de hade en låg ekonomisk standard 2017 samt under minst två av de tre föregående åren. Andelen personer med varaktigt låg ekonomisk standard varierar kraftigt mellan olika grupper i befolkningen. Av de utrikes födda hade omkring 20 % varaktigt låg ekonomisk standard medan andelen bland personer födda i Sverige var 7 % (SCB, 2019a).

Diagrammet nedan visar indelning av utrikes födda i Sverige, efter födelseländer och kontinenter. Omkring 33 % av alla födda i Afrika hade låg ekonomisk standard och av personer födda i Asien cirka 25 %. För personer födda i Europa var andelen cirka 15 %. Det är mindre vanligt med varaktigt låg standard bland utrikes födda som har

bott en längre tid i Sverige än bland dem som har bott här en kortare tid. Av dem som har bott i Sverige i mer än 20 år och är födda i Afrika hade 19 % varaktigt låg inkomst. Motsvarande andel för personer födda i Asien är 18 %. Tittar man på barn är skillnaderna stora mellan utrikes och inrikes födda. Av utrikes födda barn hade närmare 40 % låg ekonomisk standard jämfört med 6 % av alla inrikes födda barn med två inrikes födda föräldrar (SCB, 2019a).

Låg ekonomisk standard innebär att du har en disponibel inkomst som är lägre än 60 % av medianinkomsten det vill säga mindre än 147 700 kr/år 2018. Det motsvarar en månadsinkomst på ca 12 300 kr före skatt. EU definierar detta som en inkomstnivå som kan medföra risk för fattigdom.

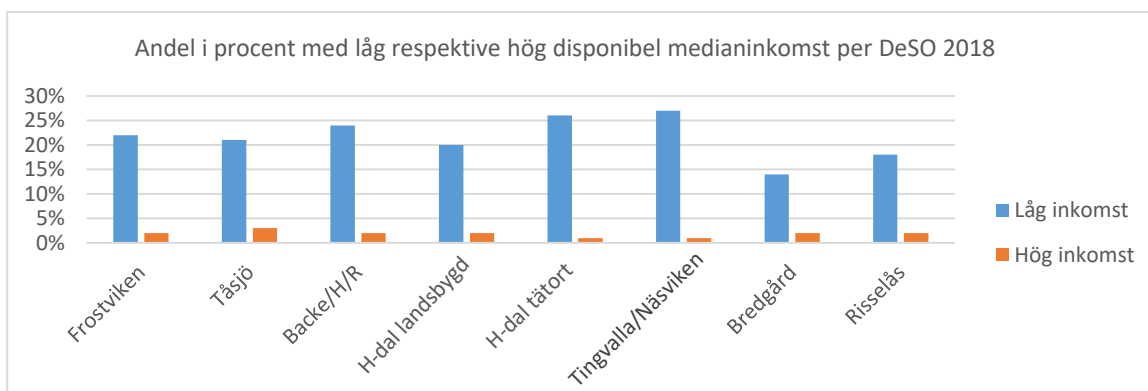
Källa: SCB, 2019a

Hur ser det ut i Strömsund?

22 % av kommunens befolkning i åldern 20-65+ har låg disponibel medianinkomst, hälften av dessa kvinnor, hälften män. Andelen med låg inkomst är mer än dubbelt så hög i Strömsunds kommun än i riket (SCB, 2021b).

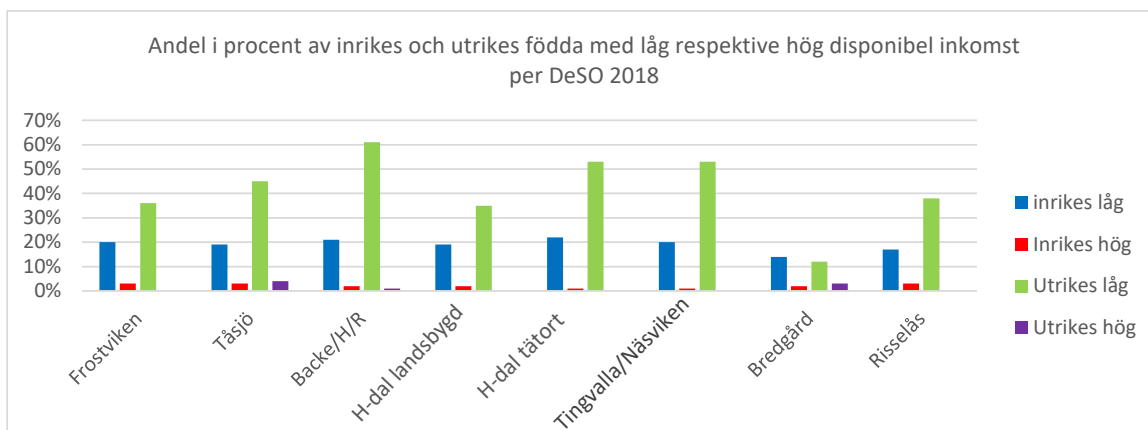
Störst andel personer med låg disponibel medianinkomst finns i områdena

Tingvalla/Näsviken, Hammerdals tätort samt i Backe/Hoting/Rossön. 2 % av befolkningen i Strömsunds kommun anses ha hög disponibel inkomst vilket innebär en inkomst som är minst 200 % av medianinkomsten, det vill säga minst 492 332 kr eller ca 41 000 kr/mån 2018. Störst andel med hög disponibel inkomst finns i Tåsjö och Frostviken. Se diagram nedan.

När vi delar in befolkningen i inrikes och utrikes födda ser vi att andelen av de utrikes födda med låg disponibel inkomst är

störst i Backe/Hoting/Rossön, Tingvalla/Näsviken samt i Hammerdals tätort. Se diagram nedan.

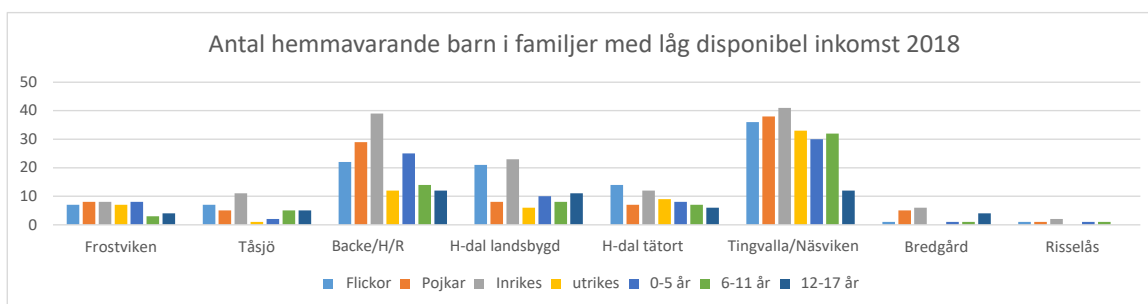

Hemmavarande barn 0-17 år i familjer med låg disponibel inkomst

I Sverige lever 44 000 barn i familjer med varaktigt låg inkomst. Nära 3 % av Sveriges barn bor i familjer som under lång tid haft svårt att betala det nödvändigaste. Majoriteten av dessa har minst en förälder som är född utomlands. Fyra av tio är skrivna hos en ensamstående förälder. Varaktigt låg inkomststandard är också vanligare om barnen levt en kortare tid i Sverige. Andelen är drygt 14 % för dem som bost i Sverige i högst fem år och knappt 5 % för barn som bost i Sverige elva år eller mer (SCB, 2019b).

I Strömsunds kommun fanns 210 hemmavarande barn i familjer med låg disponibel inkomst 2018. I diagrammet nedan visas antal barn i varje DeSO 2018. 59 % var inrikes födda, vilket är en minskning från 69 % 2011. Antalet hemmavarande inrikes födda barn har ökat främst i Hammerdals tätort, Tåsjö och Bredgård.

Diagrammet nedan visar hur antal hemmavarande barn fördelas per område 2018. Tingvalla/Näsviken och Backe/Hoting/Rossön skiljer sig från övriga områden. Tingvalla/Näsviken har flest hemmavarande barn totalt 74, varav 55 % är inrikes födda. I Backe/Hoting/Rossön finns 51 hemmavarande barn varav 76 % är inrikes födda.

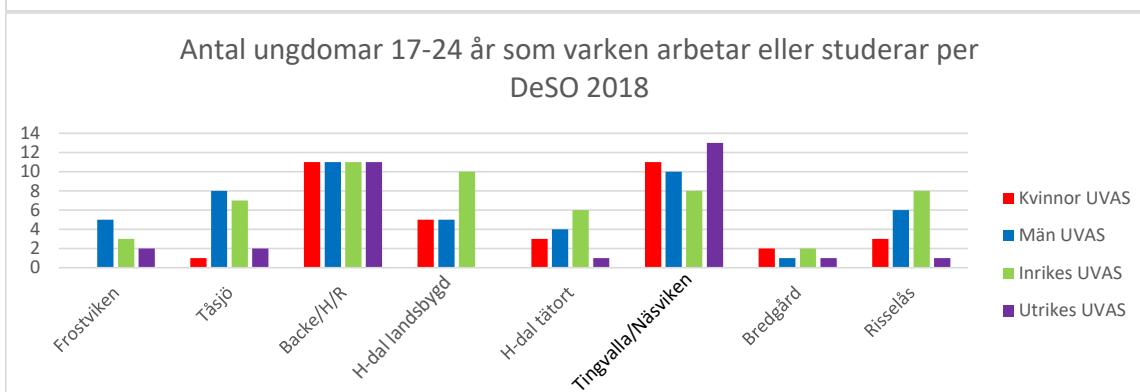
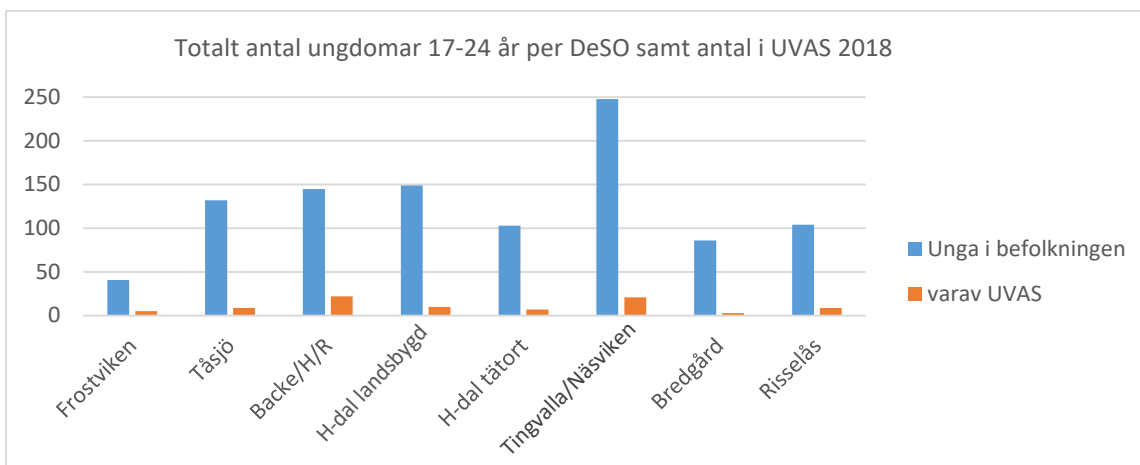
Ungdomar 17-24 år som varken arbetar eller studerar – UVAS

I Sverige har andelen unga som varken arbetar eller studerar legat på mellan 6 och 8 % under perioden 2007-2018. Andelen UVAS har under hela perioden 2007-2018 varit högst i åldersgruppen 20-24 år. Nästan var tionde ungdom i denna ålderskategori stod utanför arbetsmarknad och studier 2018.

I Strömsunds kommun 2018 finns totalt 86 ungdomar som varken arbetar eller studerar. Det motsvarar 9 % av hela gruppen ungdomar i kommunen. Flest UVAS finns i Tingvalla/Näsviken samt i Backe/Hoting/Rossön. Inrikes födda UVAS dominerar. %uellt är andelen högre i gruppen utrikes födda, men sett till antal finns flest ungdomar som varken arbetar eller studerar bland inrikes födda, förutom i området Tingvalla/Näsviken. Där bor också flest ungdomar i kommunen. Av 248 ungdomar i området Tingvalla/Näsviken är 113 utrikes födda, en ökning från 28 utrikes födda ungdomar 2008.

Unga som varken arbetar eller studerar - UVAS är en av de indikatorer som Folkhälsomyndigheten valt för att mäta folkhälsan och dess bestämningsfaktorer. Tillsammans med övriga indikatorer ger den en bild av folkhälsan i Sverige. Indikatorn uppdateras en gång per år.

Området Backe/Hoting/Rossön skiljer sig från de andra områdena. 2018 fanns här 22 ungdomar som varken arbetar eller studerar. Hälften var utrikes födda kvinnor och hälften inrikes födda män.

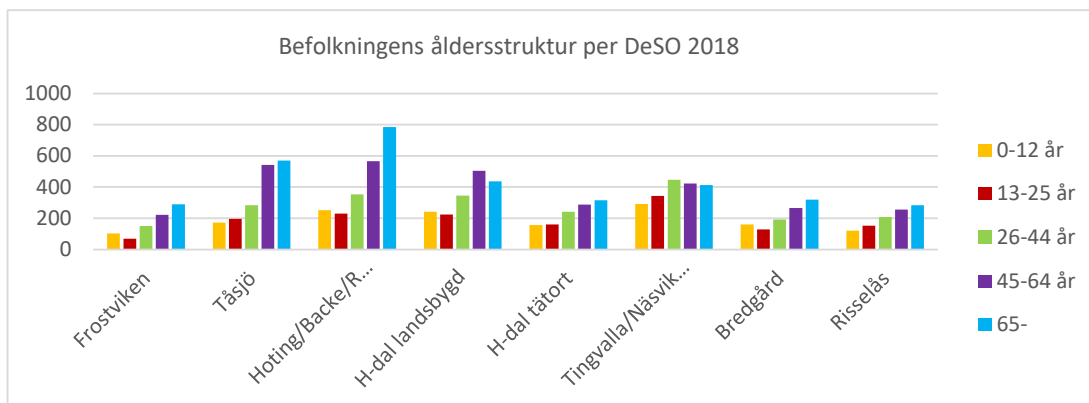

Förvärvsarbetande i åldern 16-74 år

I Sverige förvärvsarbetar ungefär 50 % av den totala befolkningen. Drygt en tredjedel av befolkningen utgör barn eller pensionärer och står utanför arbetsmarknaden. Resterande del består av sjukskrivna, studerande eller arbetslösa (Ekonomifakta, 2021).

Befolkningen i Strömsunds kommun har minskat med drygt 800 personer från

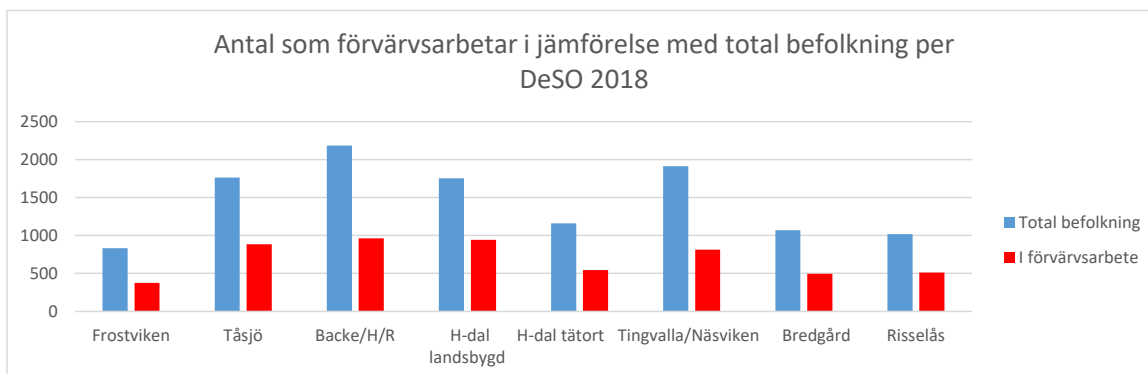
12 532 år 2008 till 11 693 personer 2018. Bilden av befolkningens åldersstruktur per område visas i diagrammet nedan. Andelen äldre ökar i alla områden förutom Tingvalla/Näsviken och Hamnerdals landsbygd. Störst andel äldre finns i Backe/Hoting/Rossön. Samtidigt minskar befolkningen i alla områden utom Tingvalla/Näsviken, dit det istället pågår en inflyttning. Särskilt tydlig är befolkningsminskningen i kommunens norra och östliga delar Frostviken, Tåsjö och Backe/Hoting/Rossön.

Förvärvsarbetande i relation till befolkningen som helhet

Antalet förvärvsarbetande har minskat inom hela kommunen men dock ökat i förhållande till folkmängd. 2018 förvärvsarbetade 47 % av den totala befolkningen i

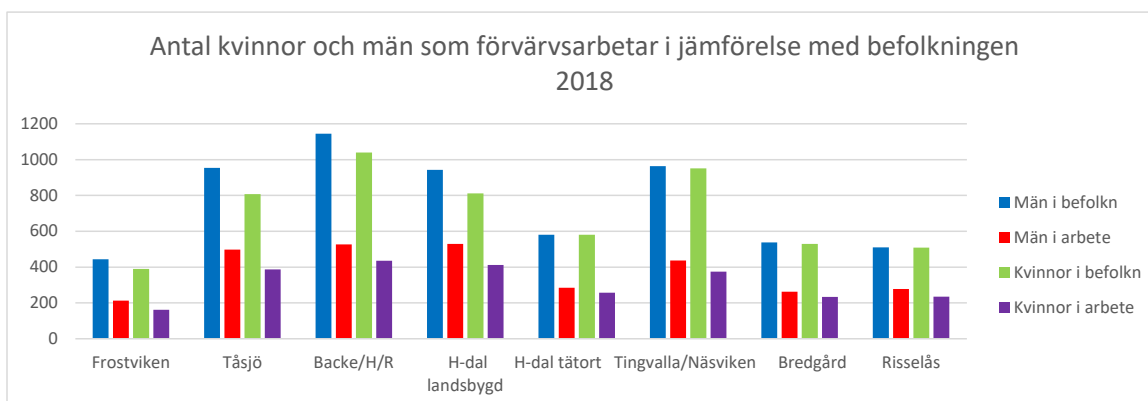
Strömsunds kommun, att jämföra med 50 % i riket. Diagrammet nedan visar fördelning per ort.

Förvärvsarbetande kvinnor och män i befolkningen 16-74 år

Diagrammet nedan visar andelen kvinnor och män i Strömsunds kommun som förvärvsarbetar i jämförelse med hela befolkningen. Över tid minskar andelen förvärvsarbetande kvinnor, särskilt i Frostviken och

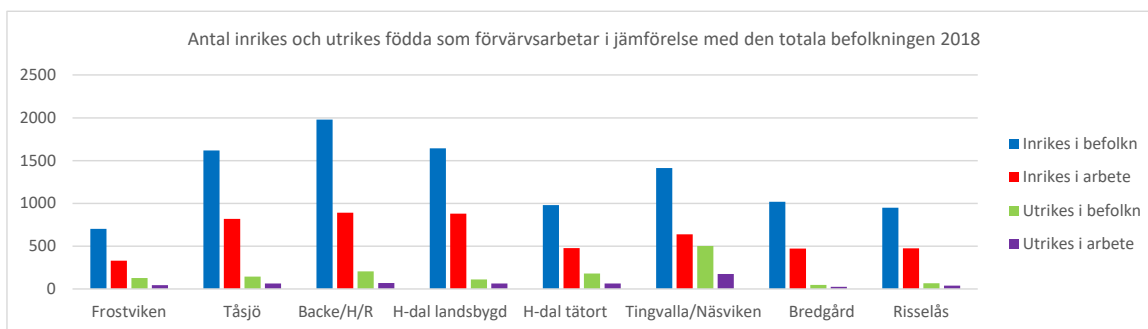
Tåsjö. Då huvuddelen av kommunens välfärdsarbeten traditionellt är kvinnodominerade, skapar detta en stor utmaning inte minst i kommunens norra delar där andelen äldre är högre och antalet kvinnor minskar mest över tid.

Förvärvsarbetande inrikes och utrikes födda i befolkningen

Kommunens totala befolkning minskar men andelen utrikes födda ökar. Andelen utrikes födda i Strömsunds kommun har ökat från 9 % 2012 till 12 % 2018. Detta följer samma trend som riket i övrigt. Ökningen finns i alla områden, särskilt där det finns hyresbostäder. I Strömsund

koncentreras andelen utrikes födda till området Tingvalla/Näsviken där det bor 503 utrikes födda 2018, en ökning med 110 personer från 2012. Samtidigt har antalet utrikes födda halverats i område Risselås. I område Bredgård har antalet utrikes födda inte ändrats över tid och här är antalet utrikes födda också lägst i kommunen.

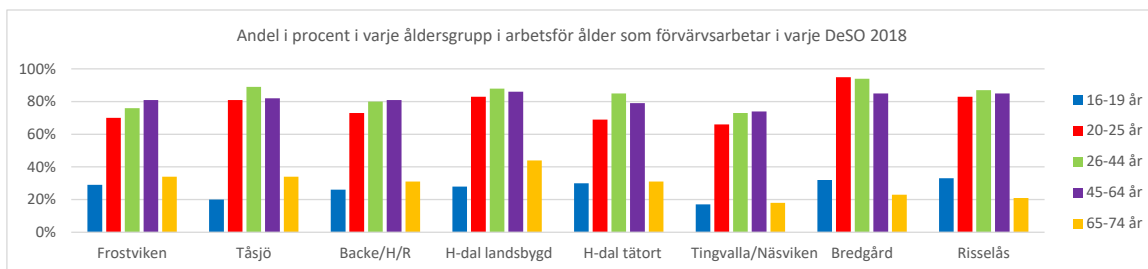

Förvärvsarbetande inrikes födda och utrikes födda i arbetsför ålder 16-74 år

Andelen av den förvärvsarbetande arbetsför befolkningen 16-74 år i Strömsunds kommun ökar över tid från 2008. Trenden ser likadan ut för hela riket. Mest påtaglig är ökningen bland utrikes födda i området Tingvalla/Näsviken. 2008 förvärvsarbetade 4 % av utrikes födda i området, vilket ökade till 13 % av de utrikes födda i åldern 16-74 år under 2018. Detta att jämföra med

47 % av inrikes födda, en andel som minskat från 53 % 2008.

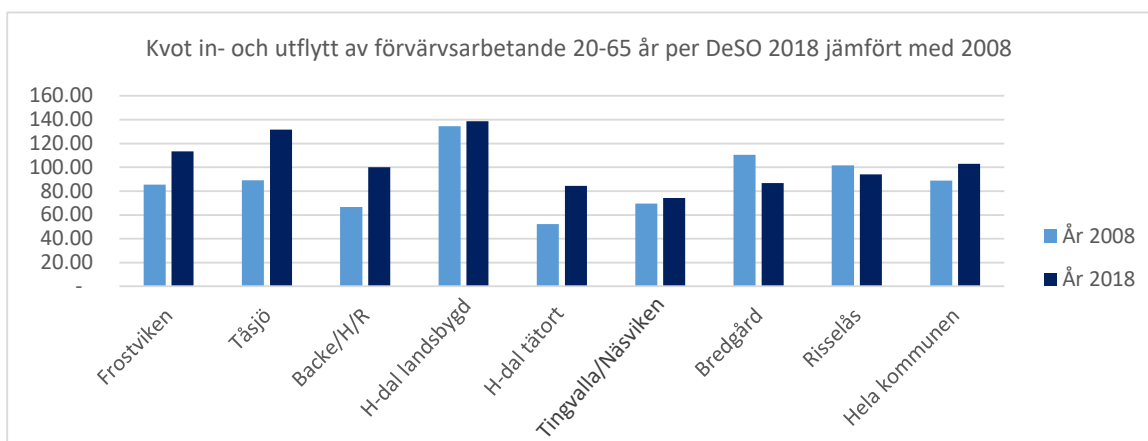
Sett till ålder ökar andelen som förvärvsarbetar mest i gruppen 65 -74 år och så ser det ut i alla DeSO. Totalt handlar det om en ökning från 2 % av befolkningen i arbetsför ålder 16-74 år 2008 till 7 % 2018. Andel i arbete minskar i stort sett för alla övriga åldersgrupper. Undantaget är Tingvalla/Näsviken. Här har antalet som förvärvsarbetar ökat i alla åldrar utom 16-19 år.

Kvot mellan förvärvsarbetsande inflyttare och förvärvsarbetsande utflyttare 20-64 år

När det gäller andel med förvärvsarbete bland in- och utflyttare skapas indikatorn genom att bilda en kvot mellan andel förvärvsarbetsande bland inflyttare delat med andel förvärvsarbetsande bland utflyttare. När kvoten är lägre än 100 innebär det att det är en större andel förvärvsarbetsande bland dem som flyttar ut än bland dem som flyttar in. Ju lägre kvot desto mera instabilitet vad gäller befolkningens försörjningsmöjligheter.

För Strömsunds kommun som helhet har kvoten ökat från knappt 89 till 103. Största förändringen finns i kommunens norra och östra delar. 2008 var kvoten mellan in- och utflyttande förvärvsarbetsare högre i Strömsunds tätort än i övriga områden, med undantag Hammerdals landsbygd. För 2018 har kvoten minskat till under 100 i Strömsund medan däremot ökat för Frostviken, Tåsjö och Backe/Hoting/Rossön till kvot från 100 och uppåt jämfört med 2008. Endast Hammerdals landsbygd har under hela tioårsperioden legat på en kvot över 130 (134,5 - 138,8).

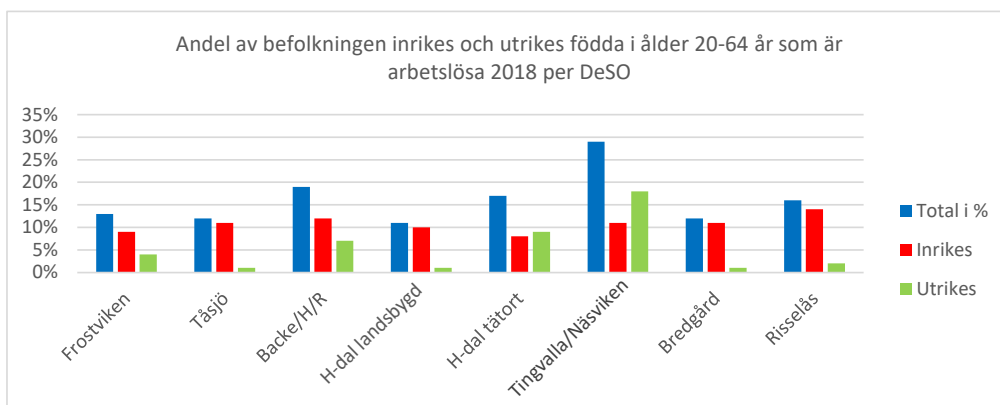

DeSO	År 2008	År 2018
Frostviken	85,50	113,30
Tåsjö	89,10	131,60
Backe/Hoting/Rossön	66,70	100,00
H-dal landsbygd	134,50	138,80
H-dal tätort	52,30	84,40
Tingvalla/Näsviken	69,50	74,20
Bredgård	110,60	86,80
Risselås	101,60	94,20
Hela kommunen	88,73	102,91

Arbetslösa i befolkningen 20-64 år

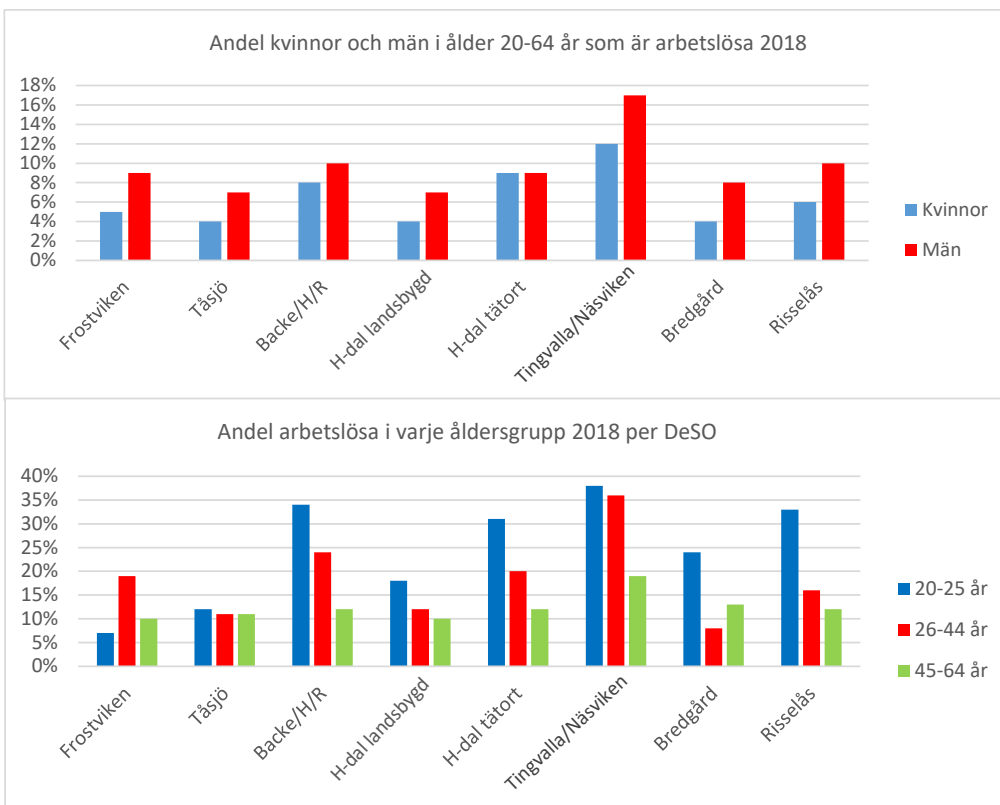
I Sverige var under 2018 6,3 % av den arbetsföra befolkningen 20-64 år arbetslös (SCB, 2021d). Statistiken beskriver samtliga som står till arbetsmarknadens förfogande någon gång under året.

I Strömsunds kommun minskar antalet arbetslösa 2018 jämfört med 2008 i alla områden förutom i Frostviken. Över tid har andelen arbetslösa legat på ungefär samma nivå för inrikes födda (-1 %). För övriga grupper har arbetslösheten ökat, särskilt i gruppen utrikes födda och i gruppen män.

I områdena Tingvalla/Näsviken, Hammerdals tätort och även i Backe/Hoting/Rosön ökar arbetslösheten något mer bland utrikes födda än bland inrikes födda. I områden där könsfördelningen är jämn är män är i högre grad arbetslösa än kvinnor.

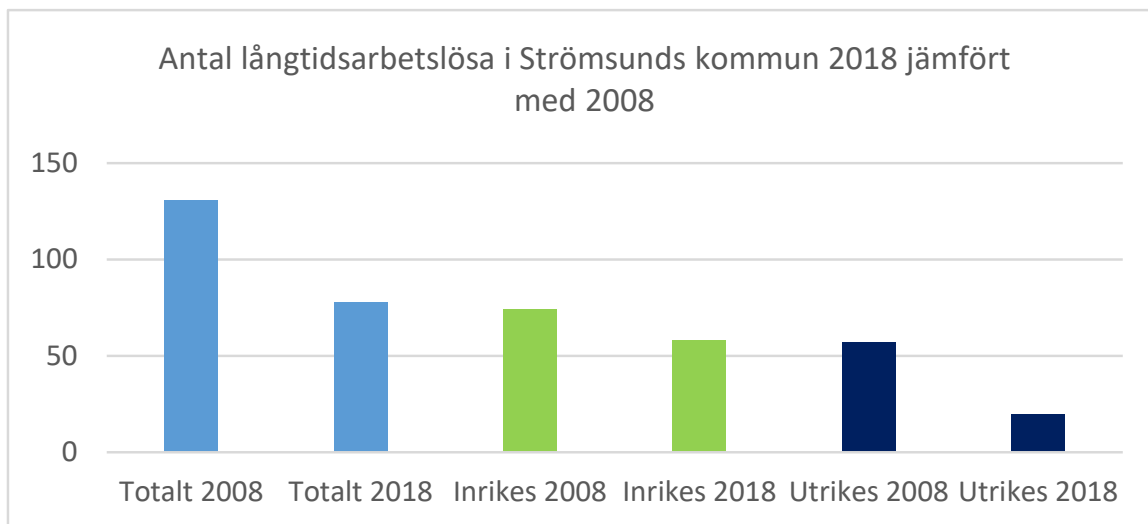
Den största andelen arbetslösa i samtliga ålderskategorier finns i Tingvalla/Näsviken.

Långtidsarbetslösa i åldern 20-64 år

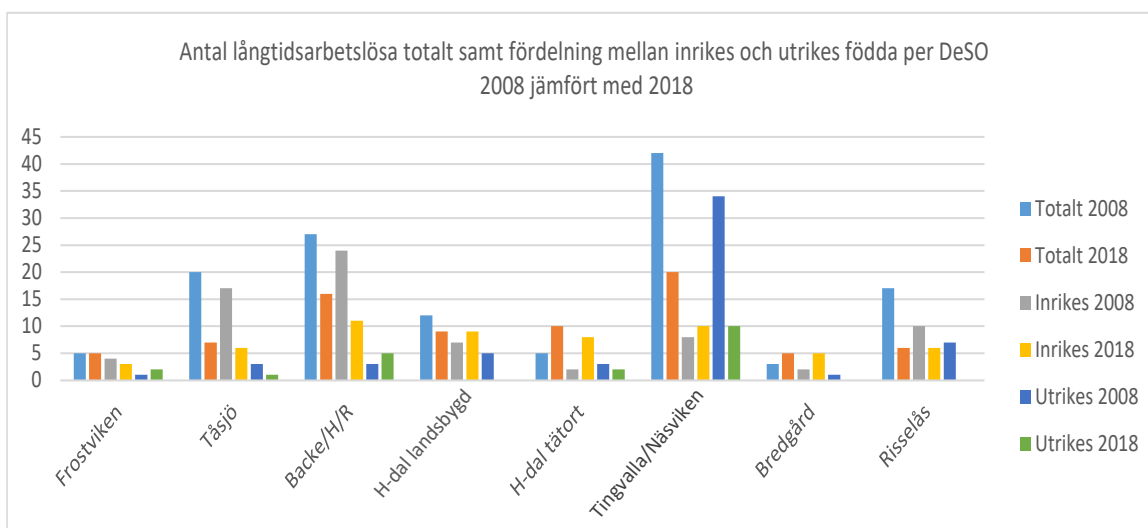
2018 var 78 personer var långtidsarbetslösa i kommunen. Det motsvarar 1 % av den arbetsföra befolkningen i åldern 20-64 år.

Att vara långtidsarbetslös innebär att du varit sammanhängande arbetslös mer än tio månader under det senaste kalenderåret. Diagrammet nedan visar kommunen som helhet 2008 och 2018.

51 % av de långtidsarbetslösa är kvinnor. Antalet långtidsarbetslösa har stadigt minskat år för år sedan 2008.

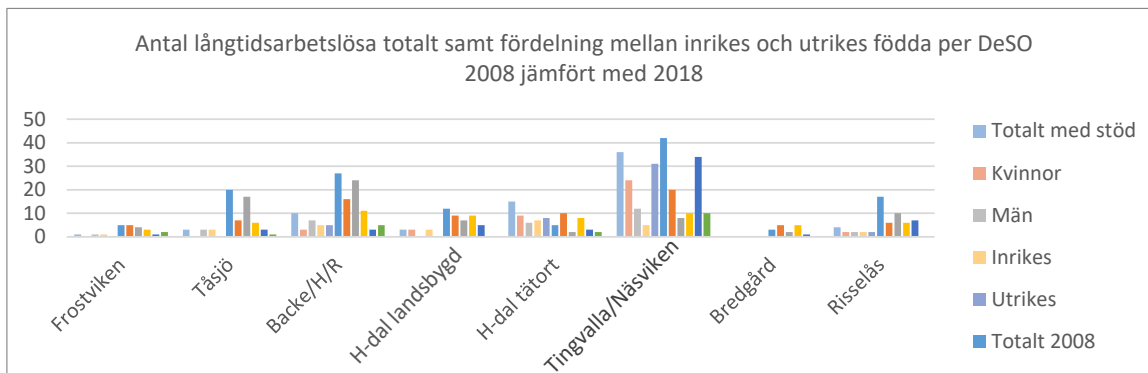
Diagrammet nedan visar likartad trend i samtliga DeSO 2008 och 2018.

Personer med långvarigt ekonomiskt bistånd 10-12 månader i åldern 20-64 år

2018 hade 72 personer i Strömsunds kommun långvarigt ekonomiskt bistånd. Det motsvarar 1 % av den arbetsföra befolk-

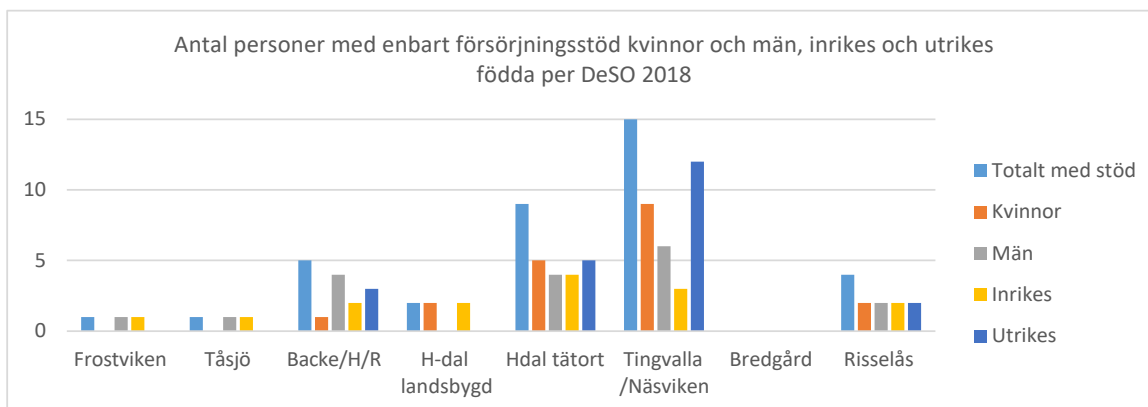
ningen i åldern 20-64 år och består till 51 % av kvinnor. Huvuddelen av dem som får bistånd bor i tätort. Störst andel finns i områdena Tingvalla/Näsviken, Hammerdals tätort och i Backe/Hoting/Rössön, se diagrammet nedan. 53 % finns i åldersgruppen 45-64 år.

Personer med enbart försörjningsstöd i åldern 20-64 år

I Strömsunds kommun 2018 fanns 37 personer med enbart försörjningsstöd. Det motsvarar 0,6 % av den arbetsföra befolkningen i åldern 20-64 år och består

till 51 % av kvinnor. Huvuddelen bor i tätort med störst andel i Tingvalla/Näsviken, Hammerdals tätort och i Backe/Hoting/Rössön. I Tingvalla/Näsviken handlar det i huvudsak om utrikes födda kvinnor och män, upp till 80 %. 52 % finns i åldersgruppen 45-64 år.

Utbildning

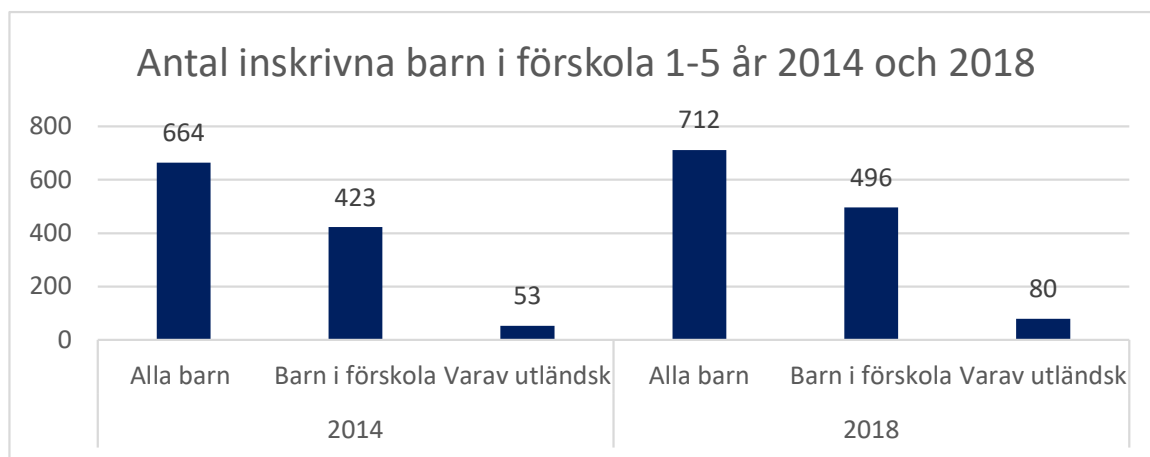
Inskrivna i förskola i åldern 1-5 år

Hur ser det ut i Sverige?

I Sverige har under den senaste tioårsperioden enligt Skolverket andelen inskrivna barn i förskola ökat. 6 % av alla barn i åldrarna ett till fem år går inte i förskolan och bland dessa är utrikes födda barn och barn från familjer med låga inkomster överrepresenterade (20 %). Det kan jämföras med att 7 % av alla barn i Sverige mellan tre och fem år är utrikes födda. Fyra av tio av de utrikes födda barnen som inte är inskrivna i förskola har varit folkbokförda i Sverige i mindre än ett år. Den korta tiden i landet kan vara en förklaring till varför de inte

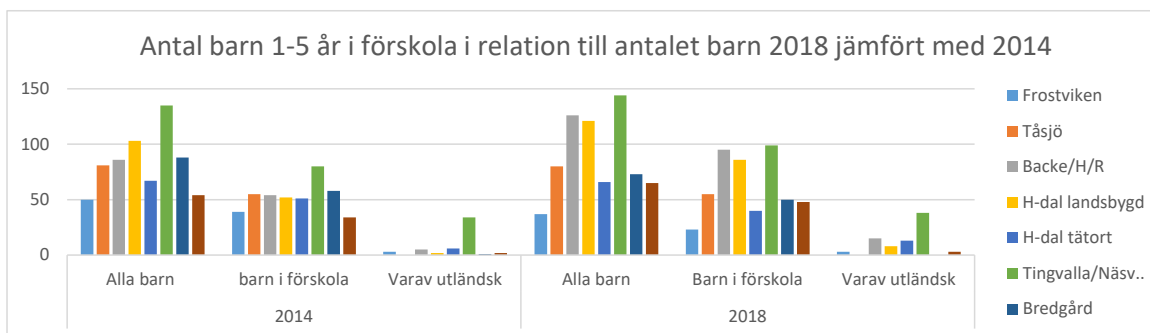
har skrivits in i förskolan. Enligt Skolverket finns också annat som påverkar, förutom inkomstnivå och födelseland. Barn som inte är inskrivna i förskolan har oftare föräldrar med enbart förgymnasial utbildning och bor också oftare i hyresrätt (SCB, 2019c).

2014 fanns 664 barn i kommunen i åldrarna 1-5 år. 2018 hade antalet ökat till 712. Vi har valt att se på barn med utländsk bakgrund då gruppen utrikes födda blir missvisande i detta sammanhang. Många barn har fötts i Sverige till två utrikes födda föräldrar. Exempel på detta är att det i Strömsunds kommun 2018 fanns 21 utrikes födda barn i förskola jämfört med 80 barn med utländsk bakgrund.

Antalet barn inskrivna i förskolan i Strömsunds kommun ökade från 64 % 2014 till 69 % 2018, en ökning vi även kan se i övriga landet. Under samma tid har det totala antalet barn ökat med 7 %. Ökningen av

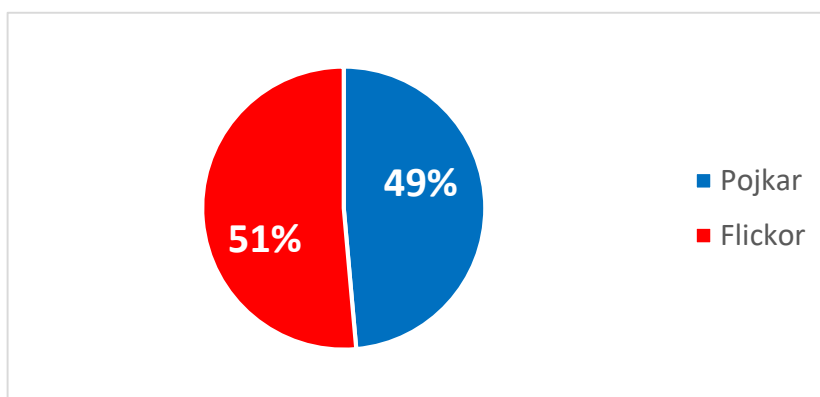
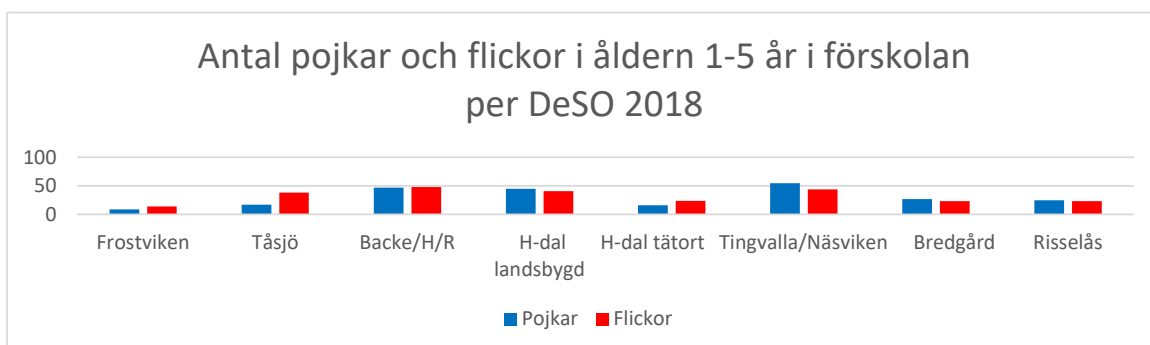
inskrivna barn i förskolan motsvarar 17 %. Det är övervägande barn med svensk bakgrund eller utländsk bakgrund. Andelen barn med utländsk bakgrund i förskolan har totalt sett ökat med 54 % sedan 2014.

Diagrammet ovan visar hur det utvecklats per område 2018 jämfört med 2014. Flest barn i åldrarna 1-5 år finns i Tingvalla/Näsviken (144 barn), Hammerdals landsbygd (121 barn) samt i Backe/Hoting/Rossön (126 barn). I området Tingvalla/Näsviken har 26 % av barn i förskolan utländsk bakgrund. Motsvarande siffra för Hammerdals landsbygd är 9 % och för Backe/Hoting/Rossön 16 %. Högst andel barn i förskolan med utländsk bakgrund finns

i Hammerdals tätort. Av totalt 40 barn i förskolan har 13 utländsk bakgrund vilket motsvarar 33 %.

Stapeltdiagrammet nedan visar flickor och pojkar i åldern 1-5 år inskrivna i förskolan i respektive område. Cirkeldiagrammet visar att det i kommunen som helhet är övervägande flickor som är inskrivna i förskolan men siffran varierar från område till område.

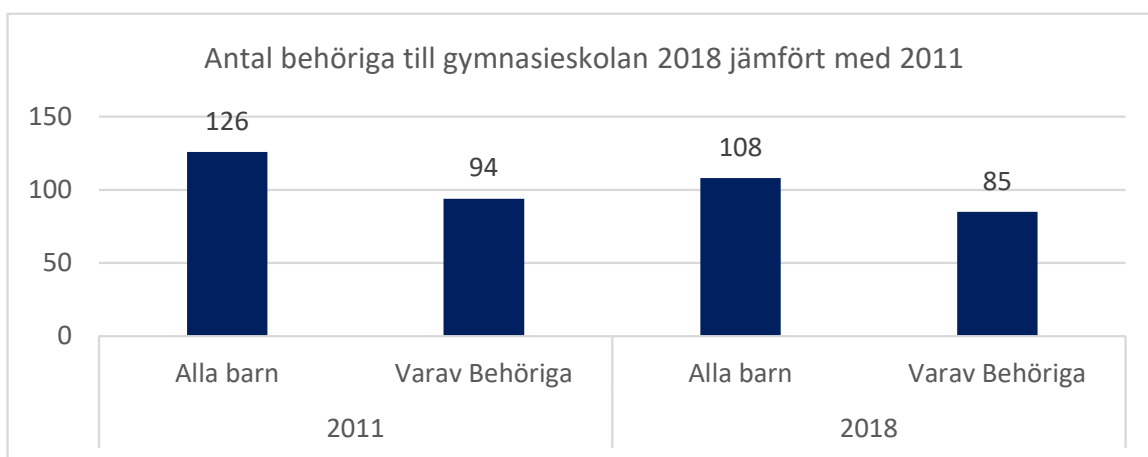
Behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram

Enligt statistik från Skolverket ökar andelen behöriga till gymnasieskolan i landet. Av drygt 110 000 elever i grundskolan våren 2018 blev 92 900 behöriga till gymnasiet, 84,4 %. Framförallt ökar andelen pojkar. Behörighet för elever med svensk bakgrund uppgår till 90,9 % och för elever med utländsk bakgrund födda i Sverige 86,1 %. För elever som invandrat före skolstart är siffran 84,8 %. Behörigheten är däremot betydligt lägre bland elever som invandrat under årskurs 1-5, 67,3 %. Lägst är behörigheten bland nyanlända 28,4 %. Som nyanlända räknas elever som invandrat de senaste fyra åren samt elever som saknar uppgift om personnummer (Skolverket, 2018a).

Behörighet

Betygen räknas om till ett meritvärde som eleven använder vid ansökan till gymnasieskolan. Med behörighet till gymnasieskolan avses behörighet att börja ett yrkesprogram som är den behörighet som kräver minst antal godkända betyg. Kraven för att vara behörig till ett yrkesprogram är godkända betyg i minst åtta ämnen.

Diagrammet nedan visar det totala antalet elever i kommunen behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram efter genomförd grundskola 2018 jämfört med 2011. Antalet elever i grundskolan har stadigt minskat över tid men andelen av det totala antalet behöriga elever ökar. 2018 var 79 % av alla elever i grundskolan behöriga till gymnasieskolan jämfört med 75 % 2011.

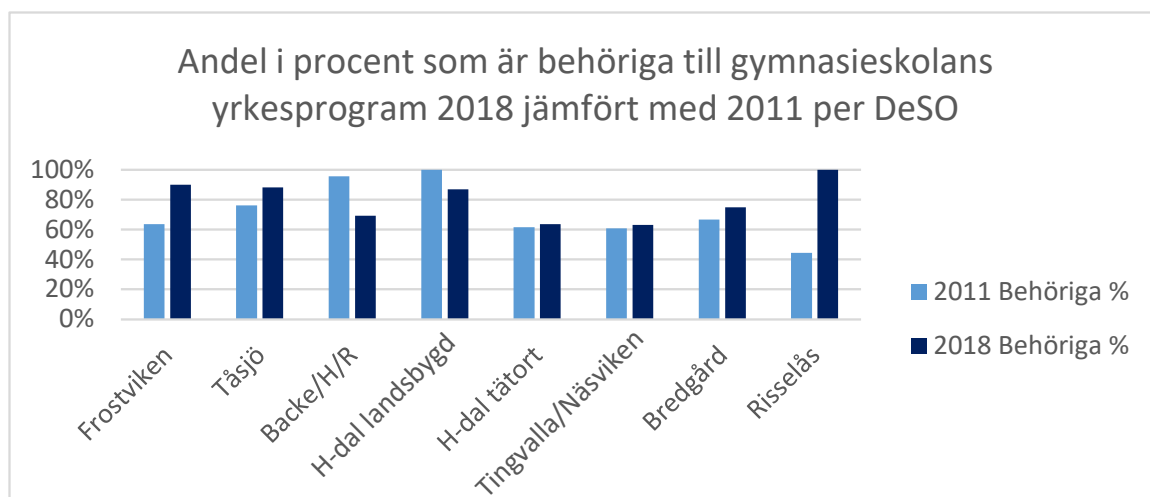

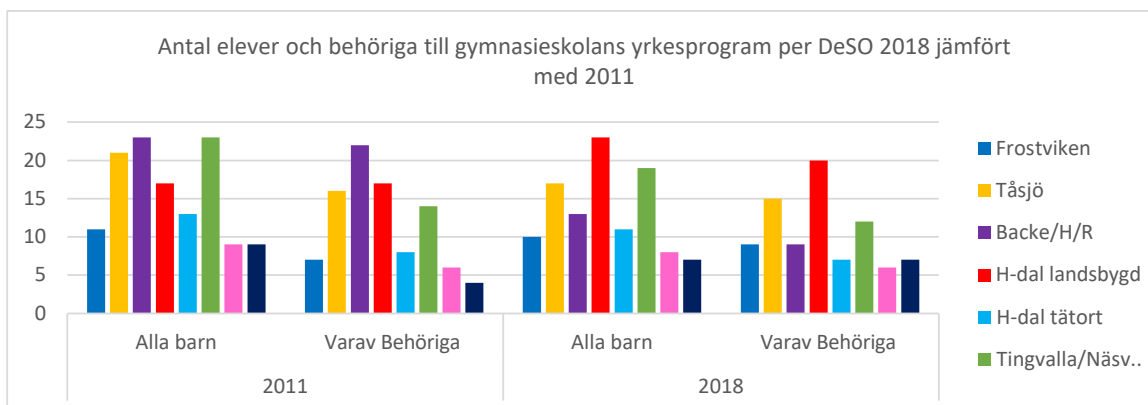
2018 fanns 108 ungdomar i årskurs nio. Av dessa var 85 behöriga till gymnasieskolans yrkesutbildning. Diagrammet ovan visar fördelningen mellan flickor och pojkar samt inrikes och utrikes födda. 75 % av pojkarna och 82 % av flickorna nådde behörighet. 45 % av utrikes födda nådde behörighet att jämföra med 86 % av inrikes födda.

Andelen behöriga till gymnasieskolan har stadigt ökat över tid i alla områden i kommunen utom Backe/Hoting/Rossön samt

Hammerdals landsbygd. Huvuddelen av dem som inte blir behöriga till grundskolans yrkesprogram är inrikes födda, 58 %. Viktigt att notera är att antalet individer per område skiljer sig åt vilket tydliggörs i diagrammet nedan.

De som inte nått behörighet finns främst i Backe/Hoting/Rossön, Hammerdals tätort samt Tingvalla/Näsviken, 16 personer av totalt 24, samtliga utrikes födda.

Meritvärde grundskola

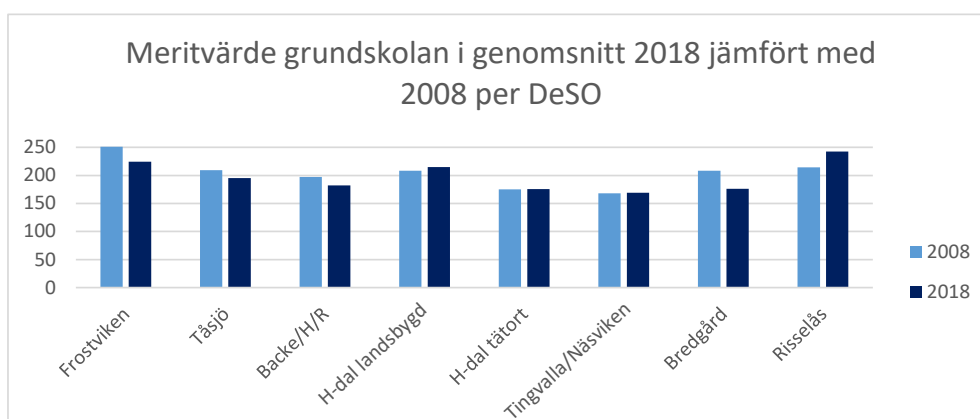
Det genomsnittliga meritvärdet i Sverige har ökat de senaste åren. 2018 var det genomsnittliga meritvärdet i riket 220,8 jämfört med 215,7 året innan. Störst ökning finns i gruppen utrikes födda, som dock ändå ligger på en betydligt lägre nivå än inrikes födda. Oavsett inrikes eller utrikes födda har flickor högre betyg än pojkar. Om vi jämför meritvärde efter både kön och bakgrund ser vi att vissa grupper av flickor med utländsk bakgrund har högre betyg än pojkar med svensk bakgrund. Det genomsnittliga värdet för dem som gick ut årskurs nio 2018 var 244 för flickor och 219 för pojkar. Skolresultaten för elever med utländsk bakgrund varierar beroende på om de är födda i Sverige, har bott här en längre tid eller invandrat nyligen. De elever som har bott i Sverige en kortare tid har lägst genomsnittligt meritvärde.

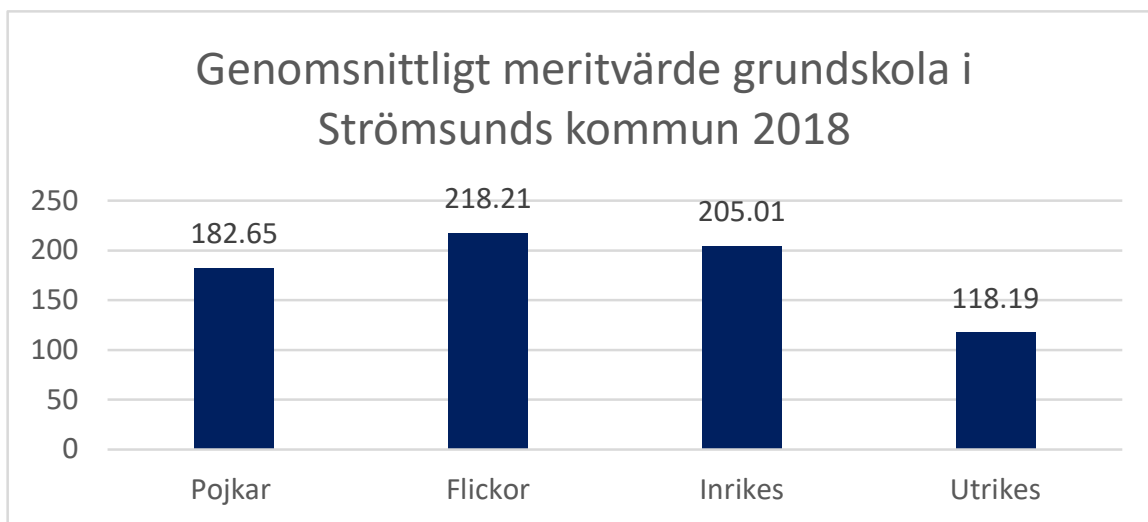
86 poäng att jämföra med elever med svensk bakgrund som har 154 poäng (Skolverket, 2018b).

Meritvärde

Betygen räknas om till ett meritvärde som eleven använder vid ansökan till gymnasieskolan. Meritvärdet räknas fram utifrån elevernas 16 bästa ämnesbetyg. För elever som läser ett modernt språk som språkval baseras meritvärdet på 17 ämnen. För att vara behörig till högskoleförberedande program krävs godkända betyg i minst 12 ämnen.

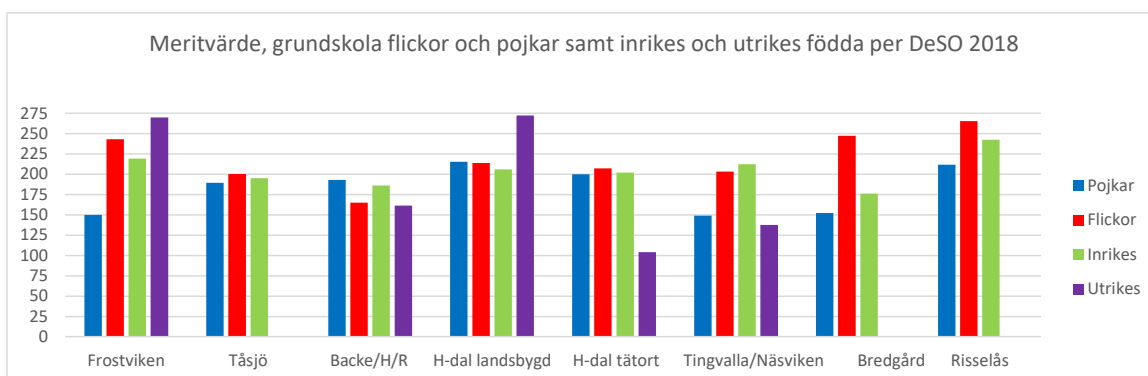
Sett över tid har meritvärdet i kommunen varierat. Mellan 2008 och 2018 har ändå meritvärdet minskat något i alla områden förutom i Hammerdals landsbygd, Hammerdals tätort, Tingvalla/Näsviken samt Risselås. Det är främst bland inrikes födda som medelvärdet minskar.

I Strömsunds kommun är flickors meritvärden generellt högre än pojkarnas vilket följer trenden i riket. Det genomsnittliga meritvärdet ligger lägre än för riket i snitt. I Strömsund har flickor i genomsnitt 26 poäng mindre och pojkar 37 poäng mindre än i riket. Ser vi till utrikes födda är det svårare att bedöma eftersom statistiken redovisas på olika sätt beroende på vistelsetid. För gruppen elever som vistats i Sverige kortare tid ligger värdet på 36 poäng under rikssnittet.

Över tid ser vi skillnader för enstaka år i Backe/Hoting/Rossön och Hammerdal även om skillnaden är liten. Utrikes födda har generellt sett lägre meritvärden än inrikes födda med några undantag för vissa områden. I Hammerdal utom tätort samt Frostviken ligger meritvärdet lika högt eller högre för utrikes födda år 2017 och framåt. I övriga områden är variationen större vissa år då meritvärdet är högre för utrikes födda än för inrikes födda i alla områden.

Befolkningens utbildningsnivå

Hur ser det ut i Sverige?

44 % av Sveriges befolkning har studerat vidare efter gymnasiet, hälften av kvinnorna och 38 % av männen. Andelen högt utbildade har ökat de senaste årtiondena. År 2000 var 16 % högt utbildade jämfört med 28 % idag. Andelen lågutbildade har med andra ord minskat från 21 % till 11 %. Restande del, 43 %, har gått ut gymnasiet men sedan valt att inte läsa vidare. Det är stor skillnad mellan åldersgrupper. Yngre har ofta högre utbildning än gruppen 55-64 år. Störst andel högt utbildade finns i stora städer och lägst utbildade finns på landsbygd.

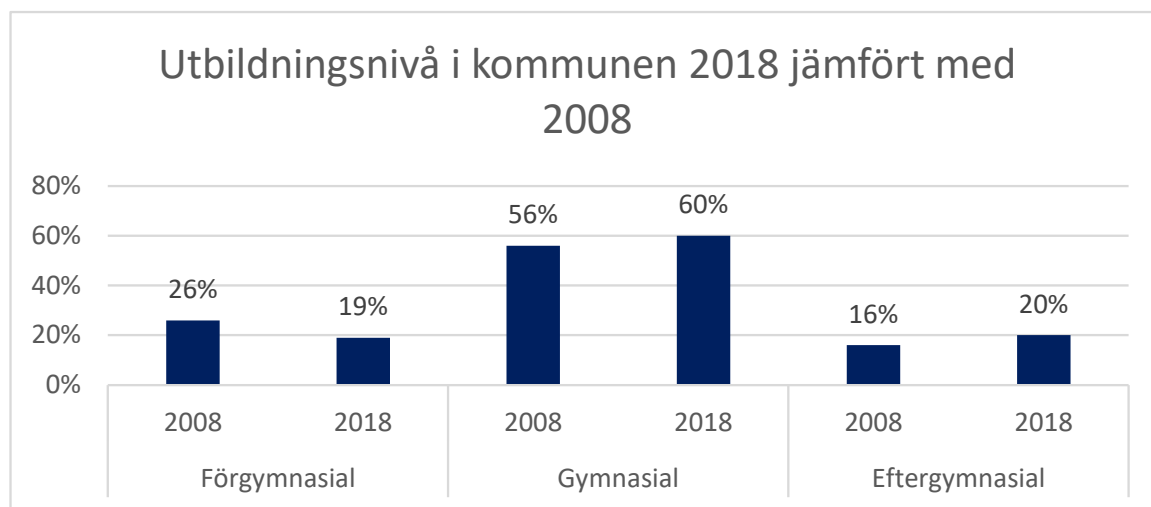
Andelen som läst vidare efter gymnasiet är ungefär lika hög bland personer som är födda i ett annat land, 41 %, som hos per-

soner som är födda i Sverige, 45 %. Bland högt utbildade finns det ingen skillnad alls mellan grupperna. Däremot skiljer det sig bland de lågutbildade. Där är andelen 18 % bland utrikes födda och 9 % bland inrikes födda (SCB, 2018).

Utbildningsnivå i Strömsunds kommun

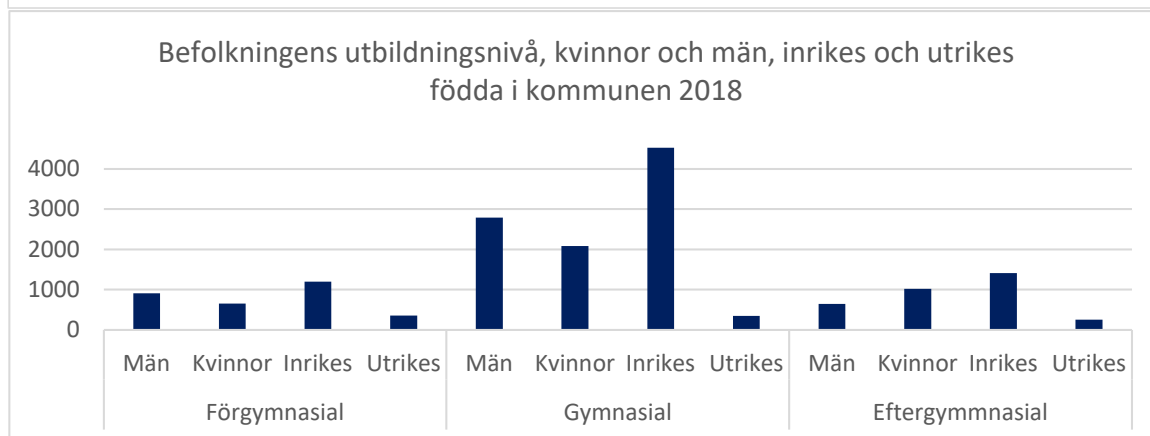
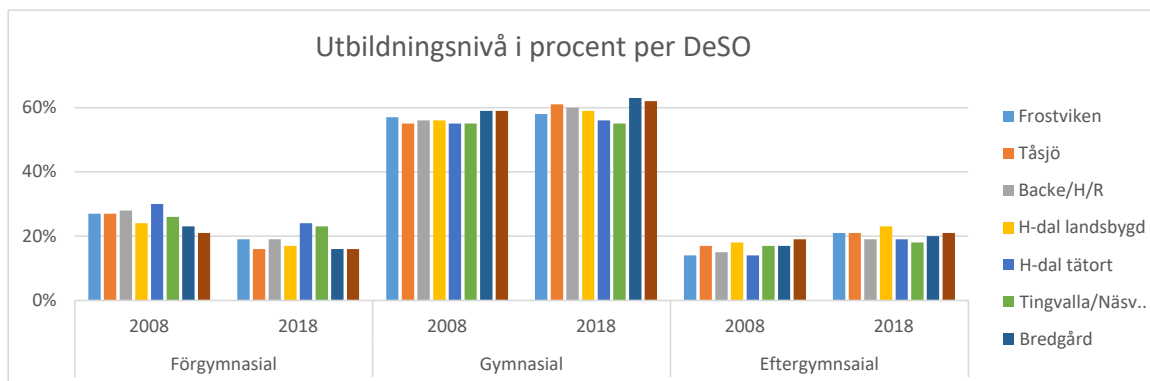
Befolkningen i åldern 16-74 år har minskat sedan 2008 med 846 personer vilket motsvarar drygt 9 %. Men sett till andel av befolkningen ökar utbildningsnivån i alla områden. Följaktligen minskar också andelen med enbart förgymnasial utbildning. Majoriteten av befolkningen har gymnasial utbildning, 60 %. Andelen som läst vidare efter gymnasiet ökar från 16 % 2008 till 20 % 2018.

Hur utvecklingen sett ut över tid för varje DeSO visas i diagrammet nedan.

Utbildningsnivån ökar eller ligger kvar på samma nivå i alla områden. Utvecklingen är likartad inom alla områden, men andelen med enbart förgymnasial utbildning är något högre i Hammerdals tätort och i Tingvalla/Näsviken även om det är en

liten minskning sedan 2008. Andelen med gymnasial utbildning ligger lägst i dessa områden jämfört med övriga även om skillnaden är liten.

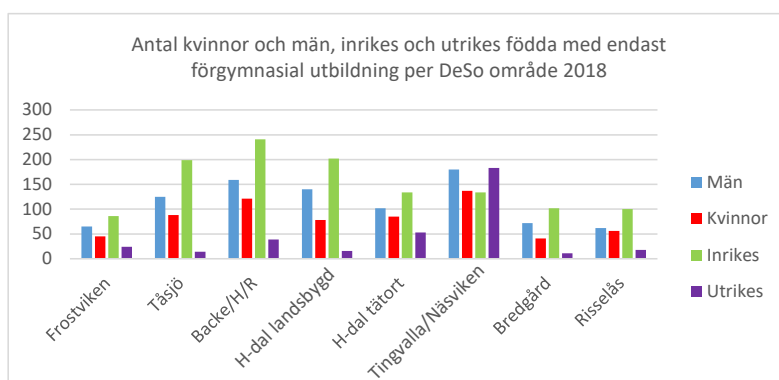

Diagrammet ovan visar fördelningen i antal 2018 mellan kvinnor och män samt inrikes och utrikes födda.

Antal med endast förgymnasial utbildning

Störst antal med enbart förgymnasial utbildning finns i tätorter: Backe/Hoting/Rossön, Hammerdal och

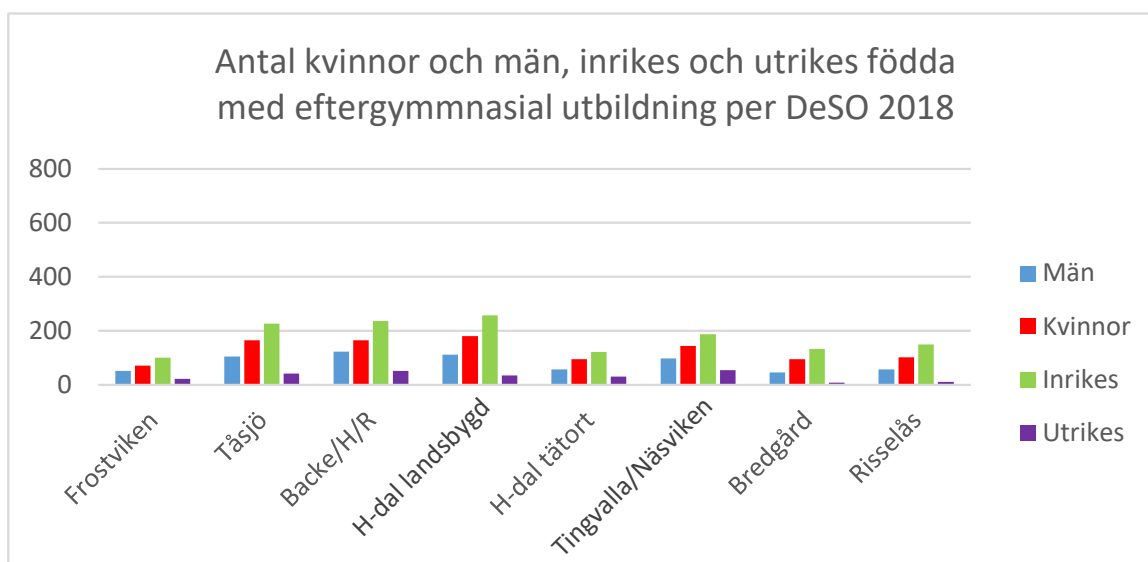
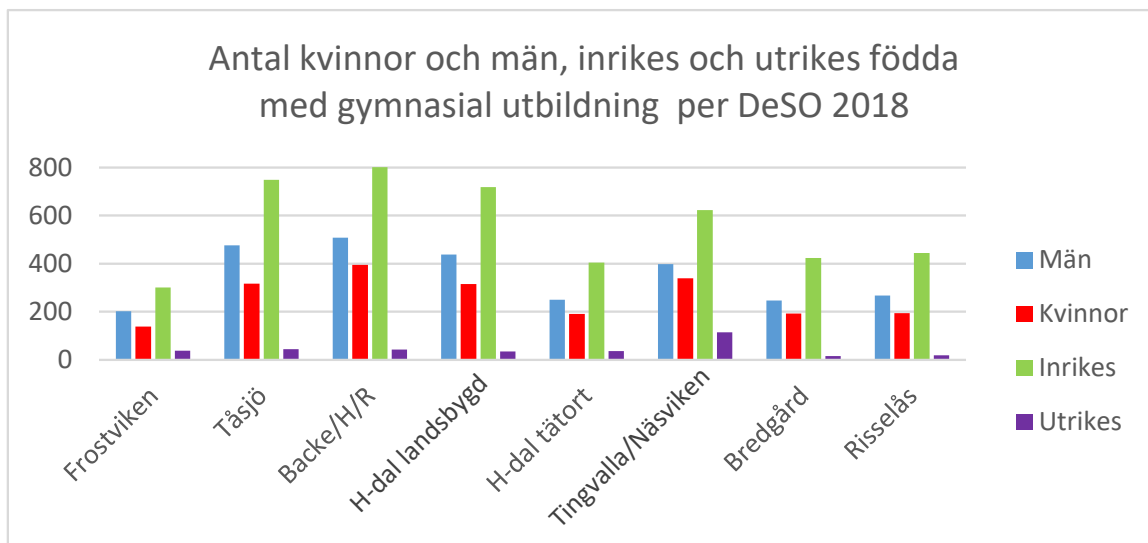
Tingvalla/Näsviken. Färre pojkar än flickor avslutar inte sin gymnasiala utbildning. Trenden är likartad för inrikes och utrikes födda förutom i området Tingvalla/Näsviken.

Antal med gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning

60 % av kommunens invånare i åldern 16-74 år har gymnasial utbildning. I alla områden har fler inrikes födda och fler män än kvinnor gymnasial utbildning. Flest utrikes födda med gymnasieutbildning finns i Tingvalla/Näsviken. Trots att män med

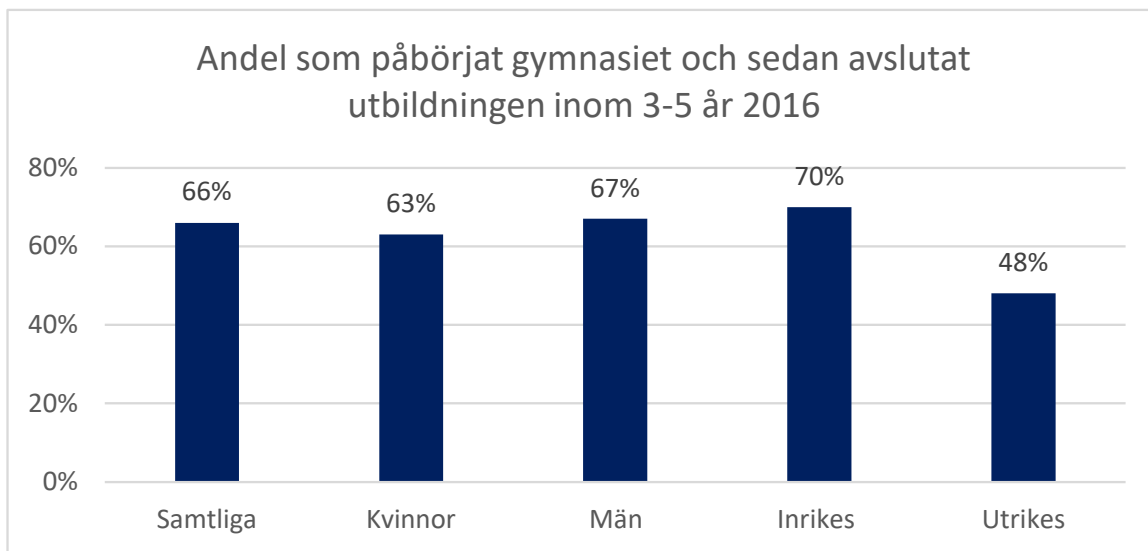
gymnasieutbildning dominerar är det fler kvinnor än män som väljer att gå vidare till högre studier efter gymnasiet. Störst antal med eftergymnasial utbildning finns i Hammerdal landsbygd, Tåsjö och Backe/Hoting/Rossön.

Antal som påbörjat gymnasiet och sedan avslutat utbildningen inom 3-5 år

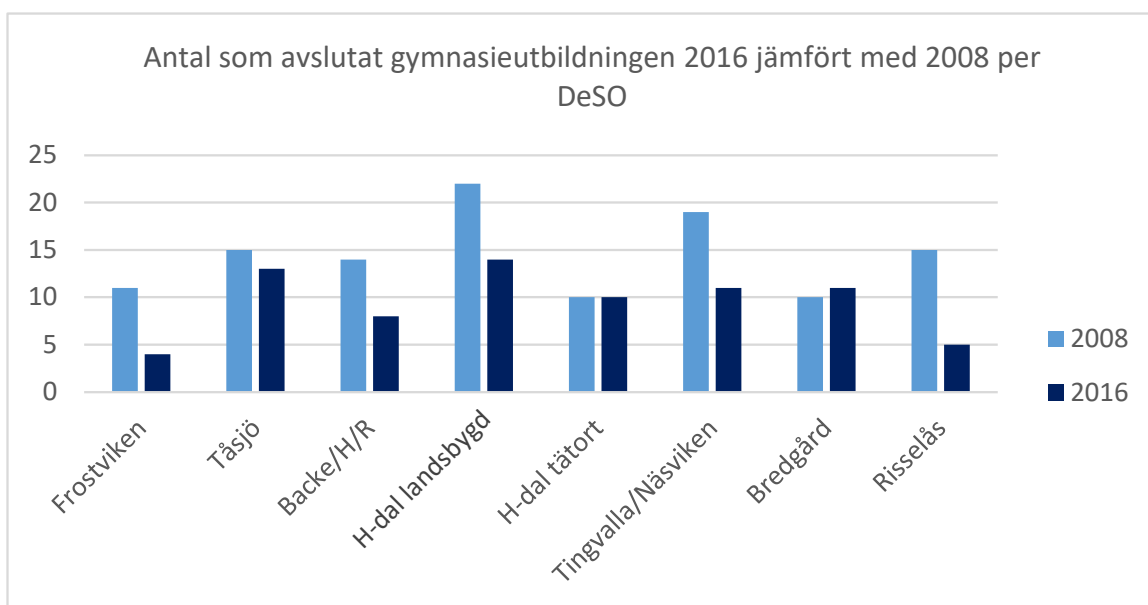
Av 125 personer, 91 inrikes födda och 25 utrikes födda, som påbörjade gymnasiet i Strömsunds kommun avslutade 76 personer utbildningen 2016.

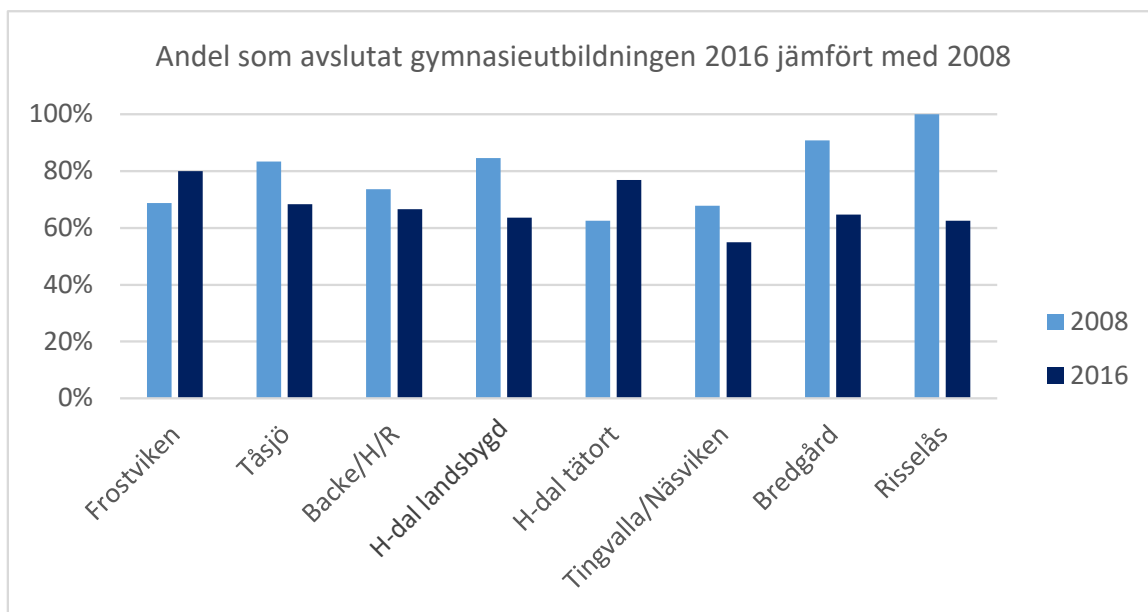
Av dessa var 12 utrikes födda. Det innebär att en tredjedel, 66 %, inte avslutat sin utbildning jämfört med med 78 % 2008. 2008 började 149 personer gymnasiet varav 10 utrikes födda. Diagrammet nedan visar hur många som avslutat gymnasiet procentuellt fördelat mellan kvinnor och män, inrikes och utrikes födda 2016.

Diagrammet nedan visar hur många i varje DeSO som avslutade gymnasiet 2016 jämfört med 2008. Sedan 2008 har befolkningen minskat och andelen utrikes födda ökat.

2008 var 110 elever som avslutade utbildningen inrikes födda att jämföra med 64 elever 2016. 2008 avslutade 6 utrikes födda elever utbildningen, att jämföra med 12 elever 2016.

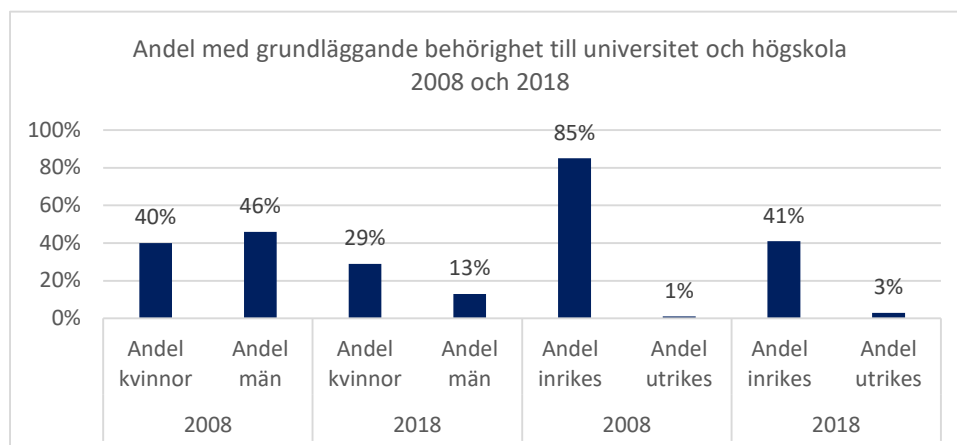
Diagrammet ovan visar andelen i procent som avslutat gymnasieutbildningen i relation till hur många som påbörjade utbildningen 2008 jämfört med 2016. Vi kan se vissa skillnader. Exempelvis har andelen som avslutat sin utbildning ökat i Frostviken och Hammerdals tätort. Det är alltså fler procentuellt av dem som börjat utbildningen här som också avslutar, men underlaget är också mindre och ger därför procentuellt större utslag.

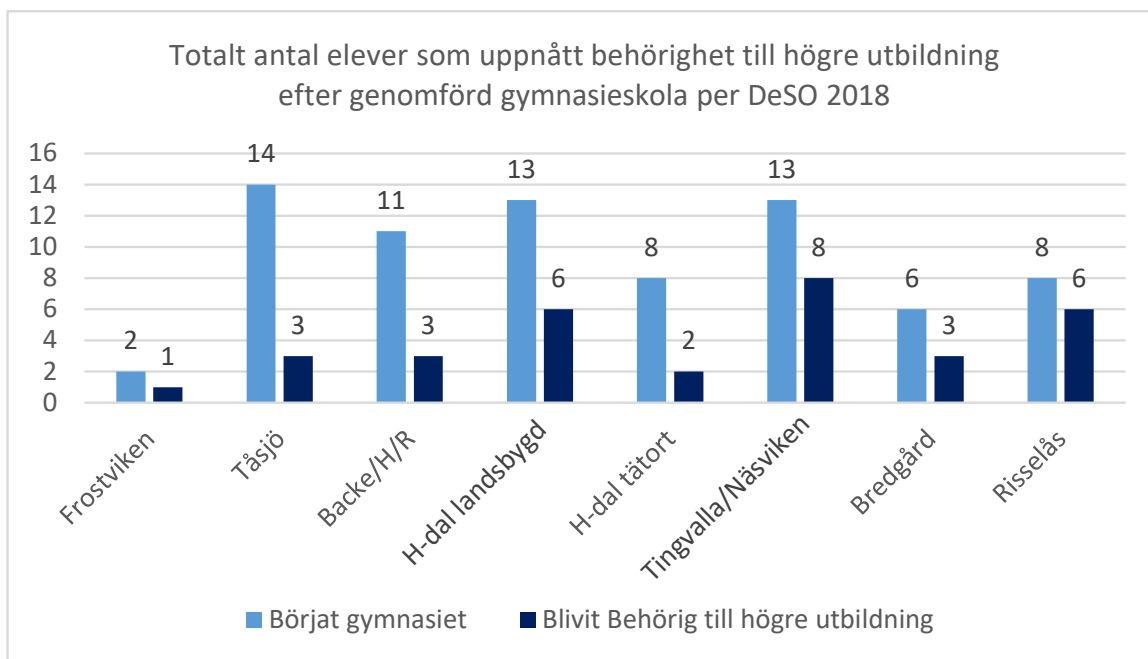
till universitets- och högskolestudier (SCB, 2018). Andelen har sakta ökat sedan 2011. Kvinnor uppnår i högre utsträckning examen än män på samtliga högskoleförberedande program.

I Strömsunds kommun har antalet elever i gymnasieskolan nästan halverats mellan 2008 och 2018, från 135 till 75 elever. Andelen elever som påbörjat gymnasiet och uppnått behörighet till universitets- och högskolestudier i Strömsunds kommun skiljer stort mellan 2008 och 2018.

Grundläggande behörighet till universitet och högskola

2018 slutförde 73 % av eleverna i Sverige studier med grundläggande behörighet

2008 uppnådde 86 % av eleverna behörighet till högre studier. 2018 har detta halverats till 43 %. Antalet som påbörjat gymnasieutbildning har successivt minskat i takt med befolkningsminskningen.

Lägst andel behöriga finner vi i Tåsjö 21 %, Hammerdal tätort 25 % och Backe/Hoting/Rossön 27 %. Tingvalla/Näsviken och Risselås har högst andel med 61 respektive 75 %.

Boende

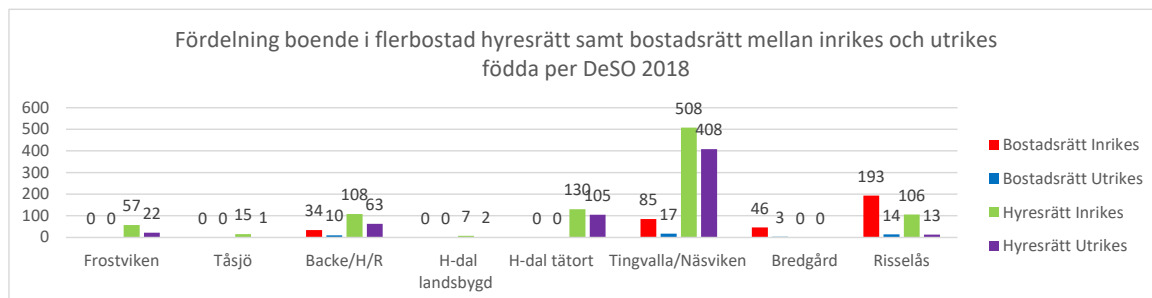
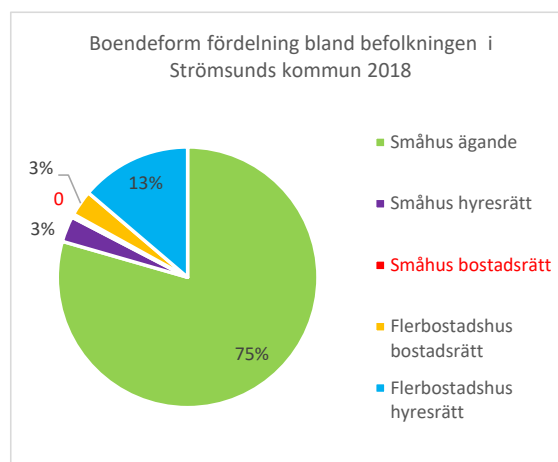
Boendeform

I Sverige finns knappt 4,8 miljoner hushåll. Av alla hushåll bor 43 % i ett småhus och 49 % i ett flerbostadshus. Att äga sitt småhus är den vanligaste boendeformen i 93 % av Sveriges kommuner (SCB, 2021c).

I Strömsunds kommun äger 75 % sitt hus, 40 % av männen och 35 % av kvinnorna. Så ser det ut i alla DeSO utom i Tingvalla/Näsviken där de flesta bor i hyreslägenhet. Uppgift om boende saknas för 520 personer, 4 % av totalen. Fördelningen av olika boendeformer ses i cirkeldiagrammet till höger. 7 % av småhusen ägs av utrikes födda. Huvuddelen av dessa finns i områdena Tåsjö, Backe/Hoting/Rossön samt i Hamnerdals landsbygd.

Majoriteten av utrikes födda i kommunen bor i hyresrätt i flerbostad. Hur det fördelas mellan områden visas i diagrammet

nedan. Diagrammet anger folkbokförda. Antalet som bor i hyresrätt är högst för Tingvalla/Näsviken. Det är också i detta område som den huvudsakliga boendeformen är hyresrätt till skillnad från övriga områden i kommunen. Diagrammet visar tydligt var i kommunen flest hyresrätter finns. Där det finns mest hyresrätter bor också flest personer, både inrikes och utrikes födda i stort sett i lika hög omfattning.

Bostadsarea per person

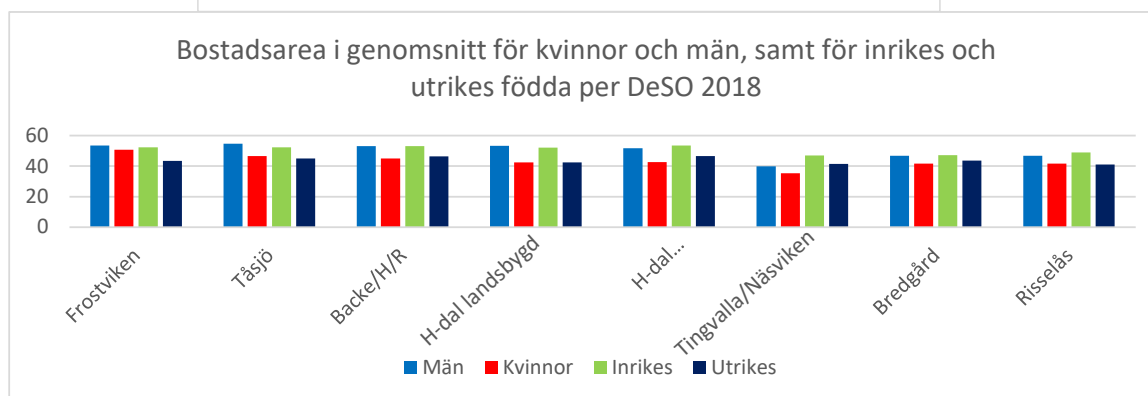
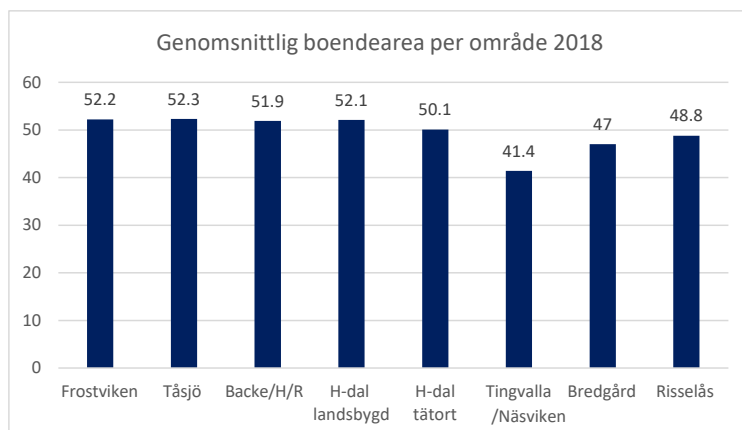
I Sverige 2018 har varje person en boendeyta på i genomsnitt 47 kvadratmeter. Störst boende area per person har den som bor i småhus. I allmänhet har personer större boendeyta utanför större städer eller orter. På landsbygd förekommer i stort sett inte trångboddhet. Gränsen för trångboddhet ligger på 20 kvadratmeter boyta per person i bostäder där det saknas uppgift om antal rum. Drygt 1 % av hushållen i Sverige är både trångbodda och har en ansträngd boendeekonomi, det vill säga en disponibel inkomst som inte täcker både baskonsumtion och schabloniserade boendegifter (SCB, 2020b).

Genomsnittlig boendearea per person 2018 är högre i Strömsunds kommun än i riket, 49,4 kvadratmeter. Mest boendeyta per person har du om du bor utanför Strömsunds centralort. Utanför centralort ligger den genomsnittliga boendeytan på 51,7 kvadratmeter medan det i centralort ligger på 45,7 kvadratmeter. Här finner vi områ-

dena Tingvalla/Näsviken, Bredgård och Risselås. Minst boendeyta i genomsnitt har du om du bor i Tingvalla/Näsviken. Diagrammet visar den genomsnittliga boende arean per område 2018.

Boendearean skiljer sig mellan kvinnor och män samt mellan inrikes och utrikes födda. Medan boendearean ökat över tid för män och för inrikes födda har arean i genomsnitt minskat för kvinnor med 6,7 kvadratmeter och för utrikes födda med 7,1 kvadratmeter. Vi ser att andelen kvinnor i befolkningen minskar över tid och att antalet utrikes födda ökar. Samtidigt har andelen ensamhushåll i kommunen ökat.

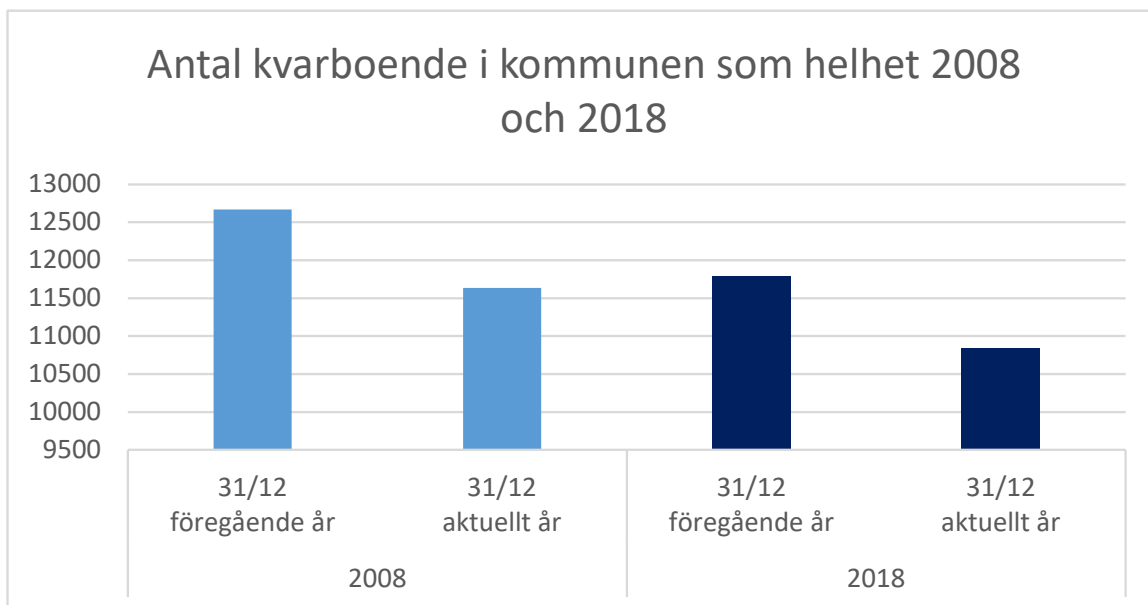
Sverige har flest ensamhushåll i världen. Det beräknas att knappt 40 % av alla hushåll i Sverige är ensamhushåll. Strömsunds kommun är en av de kommuner i landet som har störst andel ensamhushåll. 2018 fanns 5 894 hushåll i kommunen. 3 056 var ensamhushåll, vilket innebär en ökning från 44 % 2016 till 52 % 2018.

Kvarboende

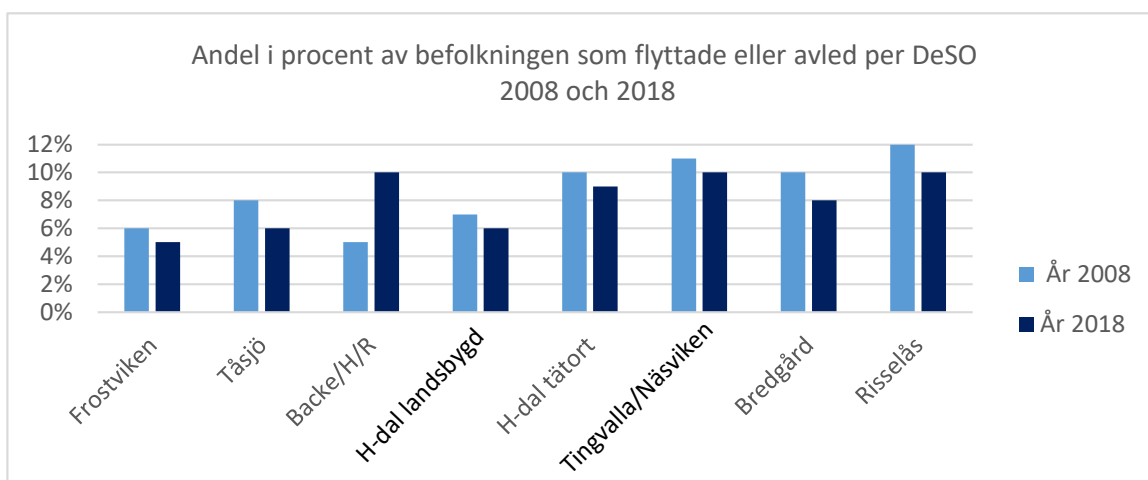
Indikatorn kvarboende handlar om hur många som är folkbokförda hela året, det vill säga de som bor i området vid årsskiftet och som fortfarande bor kvar den 31

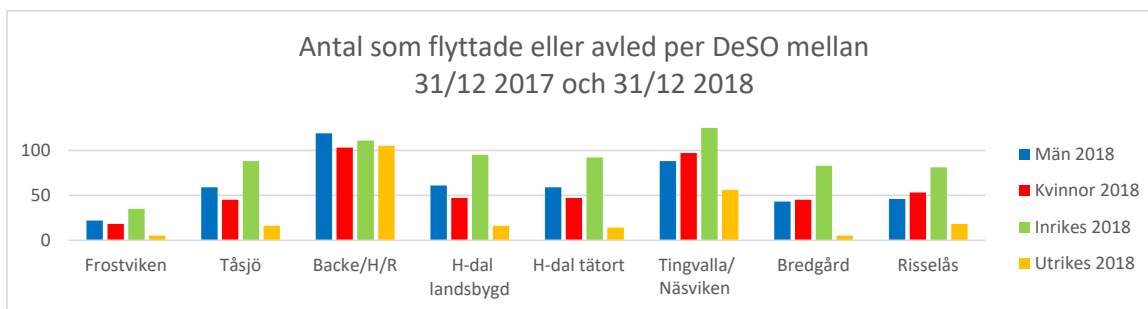
december samma år. Personer som inte är kvarboende har antingen flyttat eller avlidit. Tabellen nedan visar hur det ser för kommunen 2008 och 2018.

Antal kvarboende minskar över tid i alla DeSO. Under 2008 flyttade eller avled 1 032 personer och 946 personer under 2018. Diagrammet visar hur många som flyttade eller avled per område 2008 och 2018.

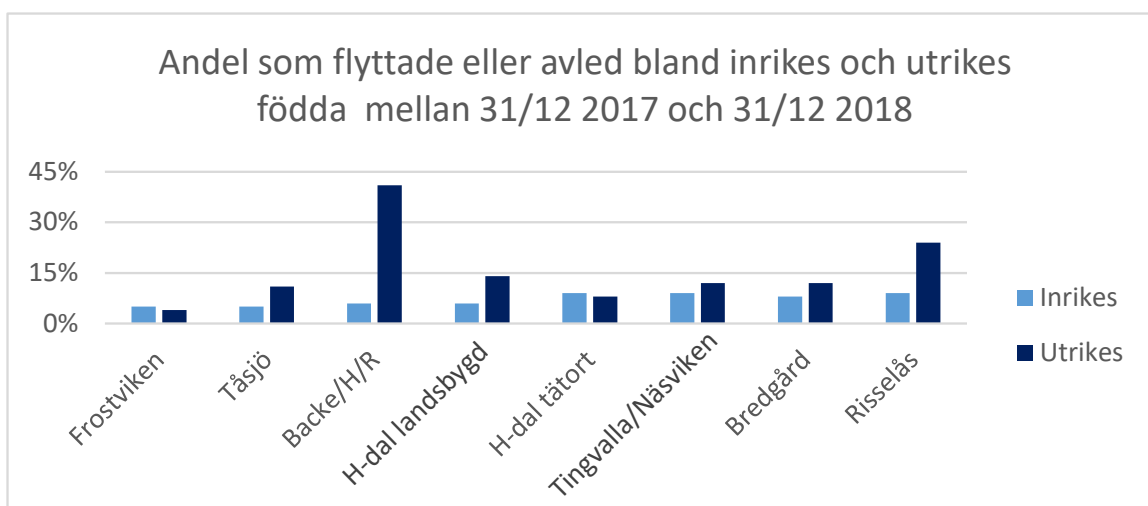
I de områden som minskade mest 2018 Tingvalla/Näsviken, Risselås och Backe/Hoting/Rossön motsvarade antalet som flyttat eller avlidit 10 % av befolkningen 31/12 föregående år.

Ovan visas minskningen i antal personer område uppdelat på kvinnor och män, inrikes och utrikes födda. Det finns inga eller små skillnader sett till andel män och kvinnor som flyttar eller avlider.

Störst minskning finns i Backe/Hoting/Rossön. Hur stor andel som avlidit eller flyttat vet vi inte. Värt att notera är den stora förändringen för Backe/Hoting/Rossön, ungefär i samma omfattning för inrikes som utrikes födda sett till antal.

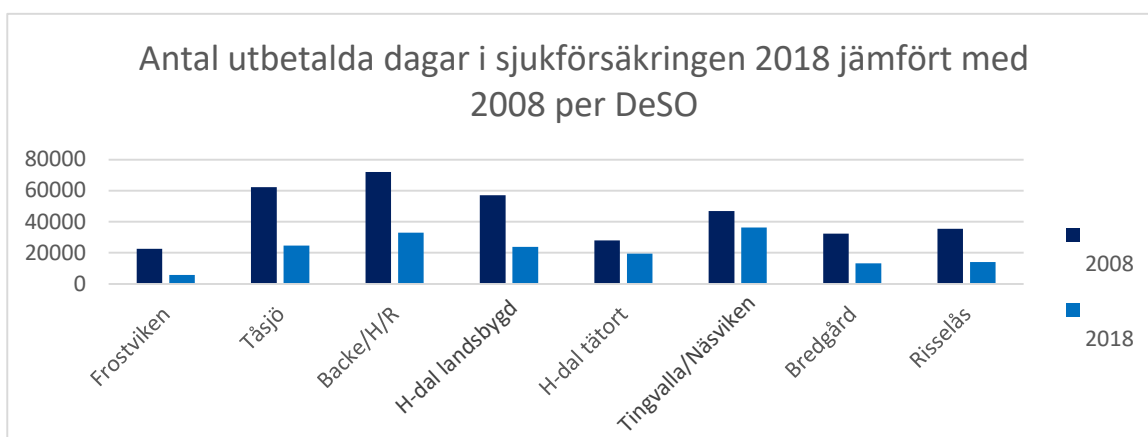
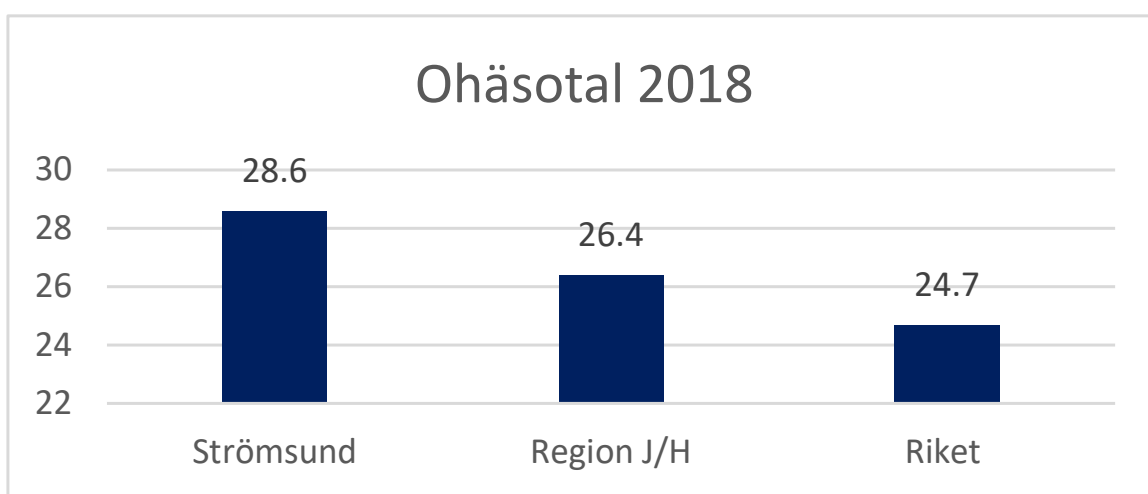
Hälsa

Ohälsotal för personer 20-64 år

Befolkningen i Sverige blir allt friskare enligt ohälsotalet. Viktigt att notera är att ohälsotalet inte är ett direkt mått på sjuklighet utan på hur många dagar som ersätts av socialförsäkringen. Sett över tid sjunker ohälsotalet stadigt i rikets samtliga 290 kommuner. 2018 var ohälsotalet i Sverige 24,7, det vill säga att Sveriges invånare fick ersättning från socialförsäkringen via

Försäkringskassan genom sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning eller sjukersättning/aktivitetsersättning för i genomsnitt 24,7 dagar (Försäkringskassan, 2020).

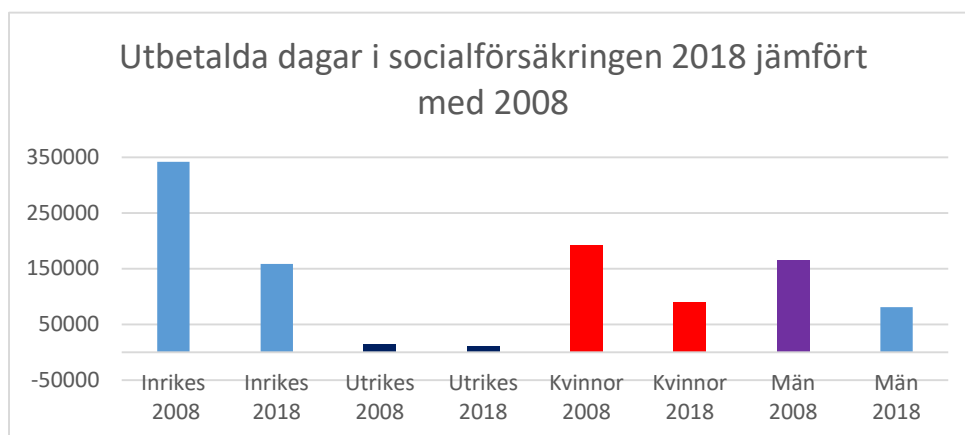
Strömsunds ohälsotal har minskat från 53,1 2008 till 28,6 2018, vilket dock är högre än i riket och i regionen.

Diagrammet ovan visar skillnaden i utbetalda dagar i socialförsäkringen per område i kommunen 2008 jämfört med 2018.

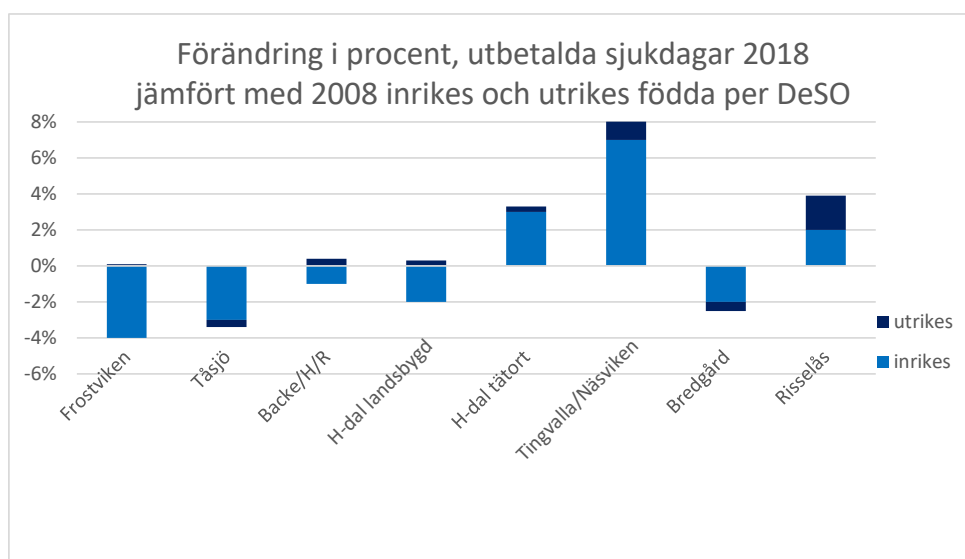
Antalet utbetalda dagar i socialförsäkringen har nästan halverats i Strömsunds kommun. Andelen sjukdagar 2018 motsvarade 46 % av antalet sjukdagar 2008. Antalet utbetalda dagar har minskat för inrikes och utrikes födda samt för kvinnor och män. Huvuddelen, 93 %, utbetalas till inrikes

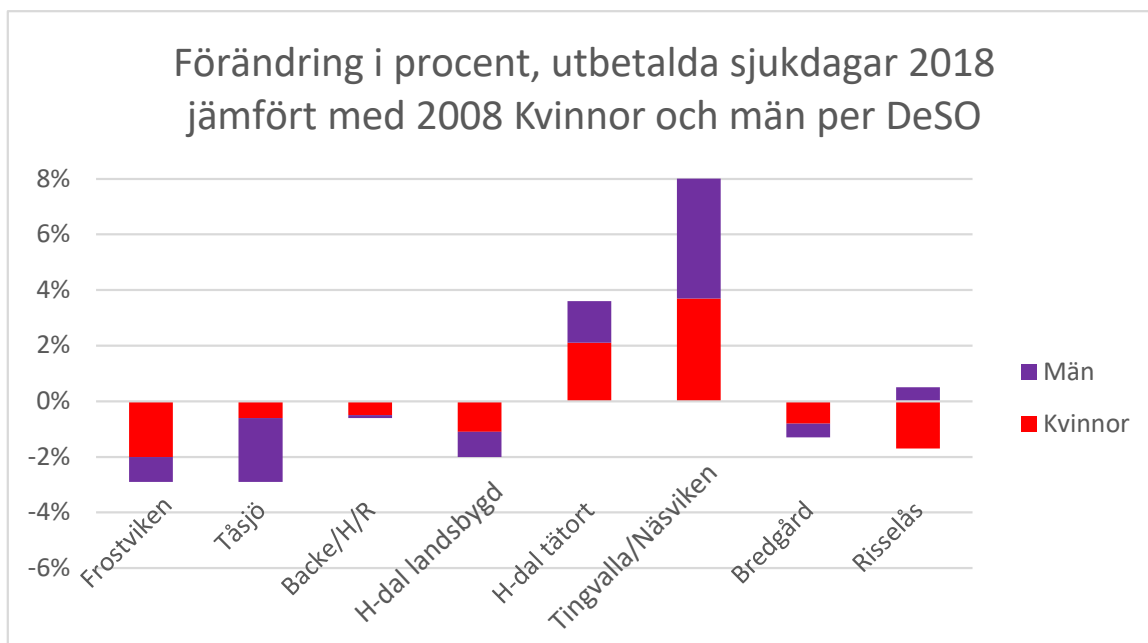
födda. Antalet utbetalda dagar är fortsatt något högre för kvinnor än för män, men har minskat från 54 % till 53 %. Diagrammet nedan visar hur antalet utbetalda dagar i kommunen fördelas per grupp i jämförelse 2008 och 2018.

När vi tittar på område och grupp jämfört med kommunen som helhet ser vi tydligare hur förändringen fördelas. Nedan ser vi den procentuella förändringen mellan 2008 och 2018 för respektive grupp inrikes och utrikes födda per område. Andelen utbetalda dagar från socialförsäkringen har minskat med 3 % i gruppen inrikes födda och ökat med 2 % i gruppen utrikes födda. Detta i förhållande till det totala

antalet dagar i kommunen. Trots att gruppen inrikes födda minskat totalt sett, ökar gruppen tydligt i Tingvalla/Näsviken med 7 %, Hammerdals tätort med 3 % och Risselås med 2 %. Ökningen för gruppen utrikes födda är marginell i Backe/Hoting/Rossön, Hammerdals tätort och landsbygd samt Bredgård med 0,1-0,3 %. Mest ökar det i Tingvalla/Näsviken med 1,3 %.

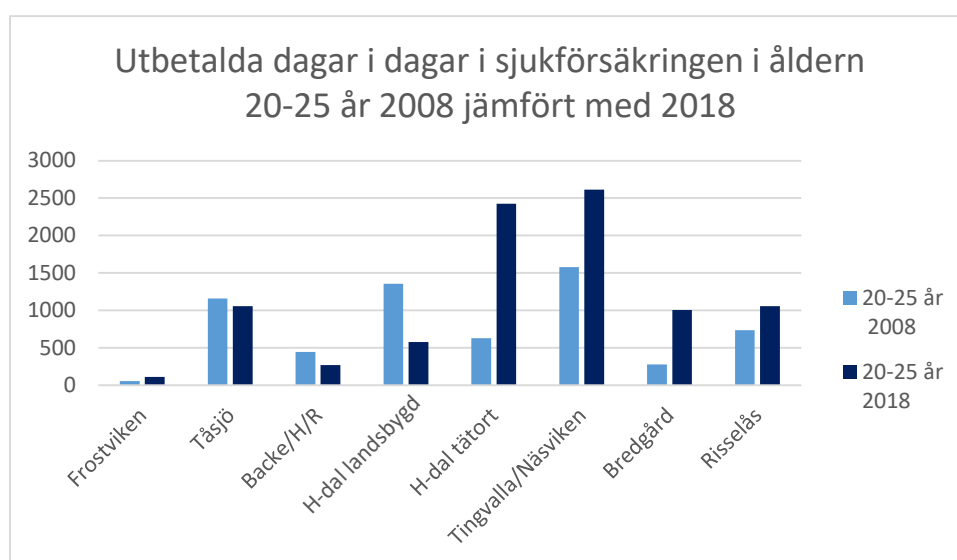

Diagrammet ovan visar hur förändringen av utbetalda dagar från socialförsäkringen fördelas i procent per område fördelat på kvinnor och män.

När utbetalda dagar från socialförsäkringen fördelas per åldersgrupp sticker gruppen 20-25 år ut. Här ökar antalet utbetalda dagar främst i Hammerdals tätort och i Tingvalla/Näsviken, visserligen från en låg nivå. Ingen annan åldersgrupp ökar i de olika områdena förutom i Tingvalla/Näsviken där vi ser en liten ökning

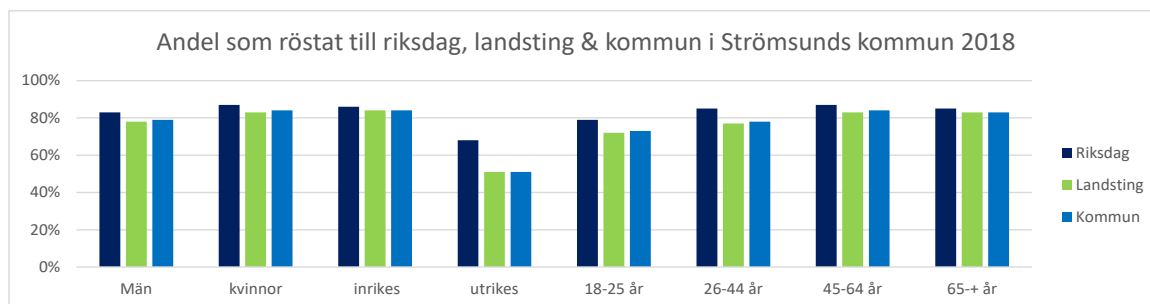
även för gruppen 26-44 år (3 %). Alla övriga åldersgrupper minskar över tid. Flest utbetalda dagar finns i gruppen 44-64 år med dubbelt så många dagar jämfört med övriga åldersgrupper. Trots detta har antalet dagar ändå minskat från 290 417 dagar 2008 till 129 350 dagar 2018 vilket motsvarar 45 %.

Demokrati

I det senaste riksdagsvalet 2018 deltog 87,2 % av dem som fick rösta i Sverige. Det är det högsta valdeltagandet sedan 1985. I internationell jämförelse är det svenska valdeltagandet högt. Som exempel är det genomsnittliga valdeltagandet 67 % inom EU. I landstingsval och kommunalval är valdeltagandet i allmänhet lägre än i riksdagsvalet. 2018 deltog i genomsnitt totalt 83,7 % av de röstberättigade i landstingsval och 84,1 % i kommunalval i riket. Att valdeltagandet skiljer sig åt mellan de tre valen beror främst på att utländska medborgare som bor i Sverige röstar i lägre utsträckning än svenska medborgare som bor i Sverige. Utländska medborgare får rösta i lokala och regionala val, men inte i riksdagsvalet (SCB, 2020c).

Demokrati betyder folkstyre eller folk-makt. En grundtanke med demokrati är att den som är medborgare eller bor i ett land ska ha möjlighet att vara med och tycka till om hur landet ska styras, till exempel genom regelbundna val. De allra flesta demokratiska länder har så kallad representativ demokrati. Det innebär att invånarna i regelbundna val väljer politiker som representerar dem och styr landet. I regeringsformen, som är en av de svenska grundlagarna, står att all offentlig makt utgår från folket och att riksdagen är folkets främsta företrädare. Riksdagen är på så sätt en viktig del i den svenska demokratin. Landstingsval och kommunval handlar om hur den politiska styrningen ska se ut på regional och lokal nivå genom val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige.

Valdeltagande i Strömsunds kommun 2018

85 % av befolkningen i Strömsunds kommun röstade i riksdagsvalet, 87 % av kvinnorna och 84 % av männen samt 66 % av de utrikes födda.

82 % av befolkningen i Strömsunds kommun röstade i val till kommunfullmäktige

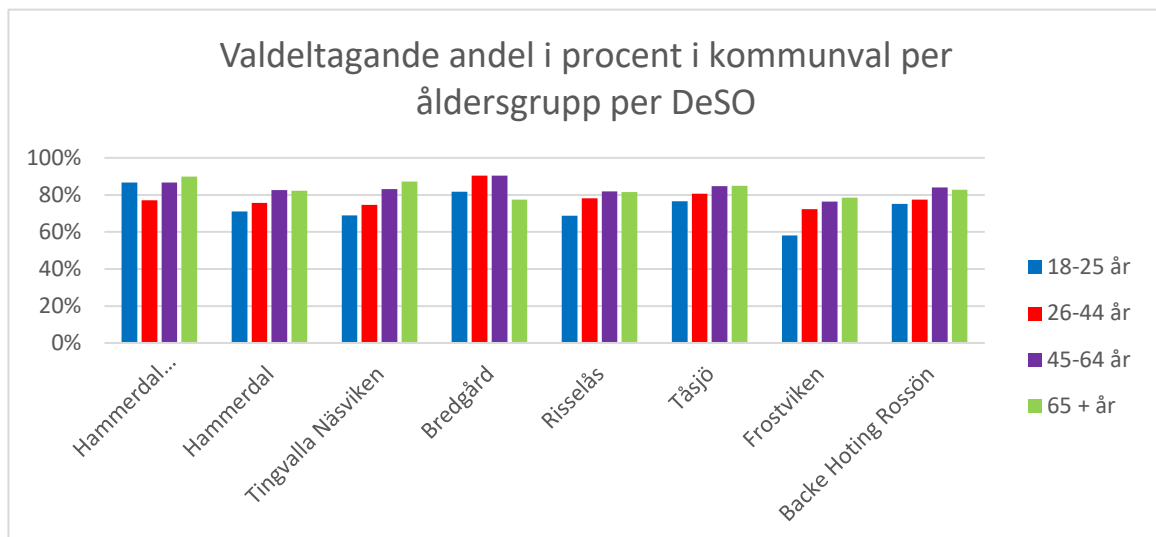
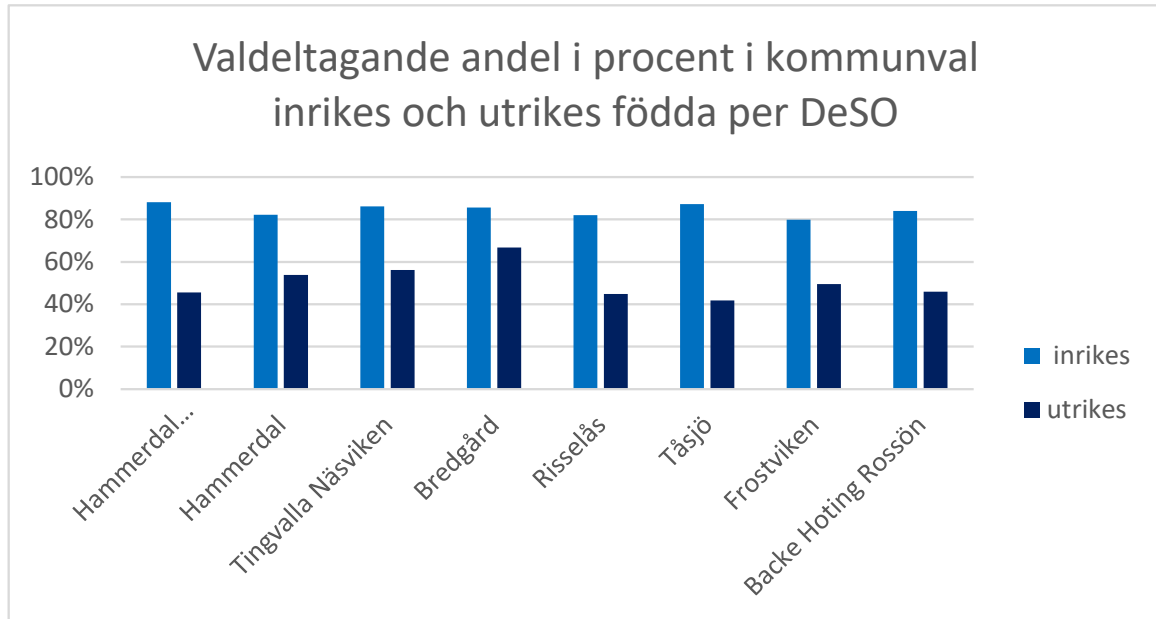
och 81 % till landstingsfullmäktige. 84 % av kvinnorna och 79 % av männen samt 51 % av utrikes födda röstade i kommun- och landstingsval. Benägenheten att rösta är generellt högre bland äldre än bland yngre. Diagrammet ovan visar hur valdeltagandet såg ut i samtliga val i kommunen 2018.

Val till kommunfullmäktige per område

Valdeltagandet bland inrikes födda är ganska jämnt fördelat mellan områdena i kommunen. Valdeltagandet ligger på 80 % eller mer i alla DeSO. Valdeltagandet är betydligt lägre bland utrikes födda. Lägst är det i Tåsjö med 42 %. Störst andel

utrikes födda som röstat finns i Bredgård (67 %), Tingvalla/Näsviken (56 %) och i Hammerdals tätort (54 %).

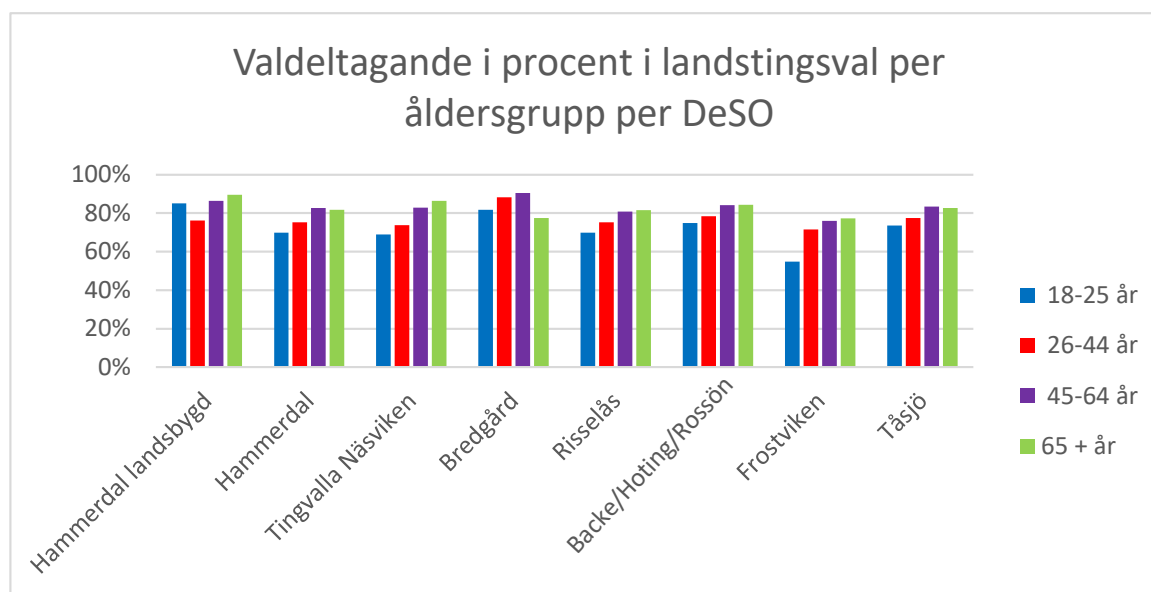
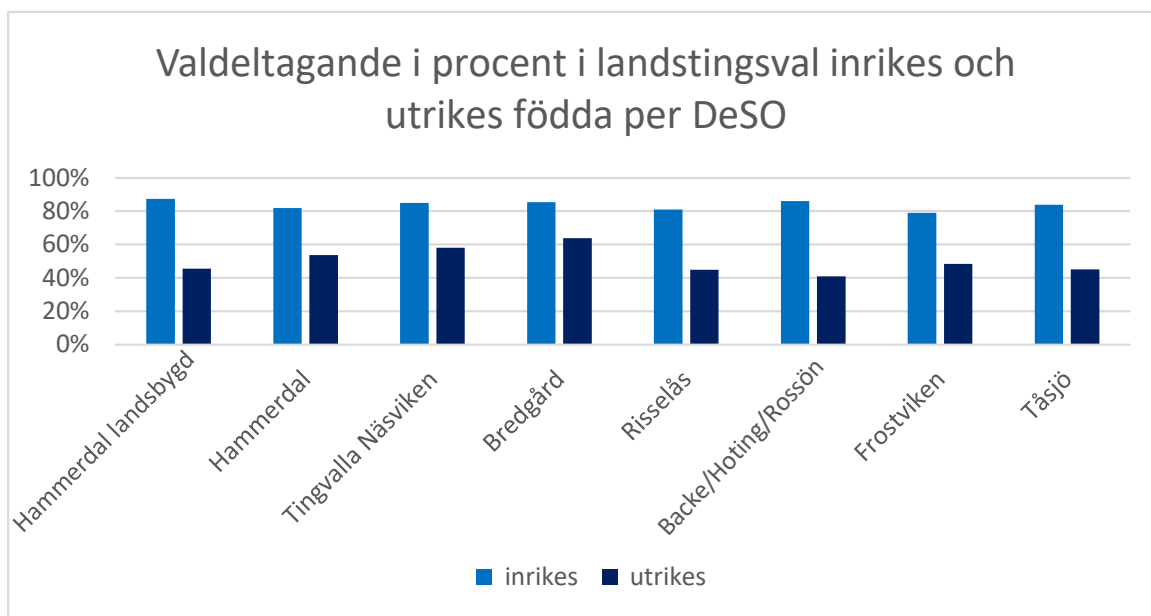
Valdeltagandet är högre i den övre delen av åldersspannet vilket nedanstående diagram visar.

Val till landstingsfullmäktige per område

Valdeltagandet i landstingsvalet ligger ungefär på samma nivå som i valet till kommunfullmäktige. Bland inrikes födda ligger valdeltagandet på 79 % eller mer i alla

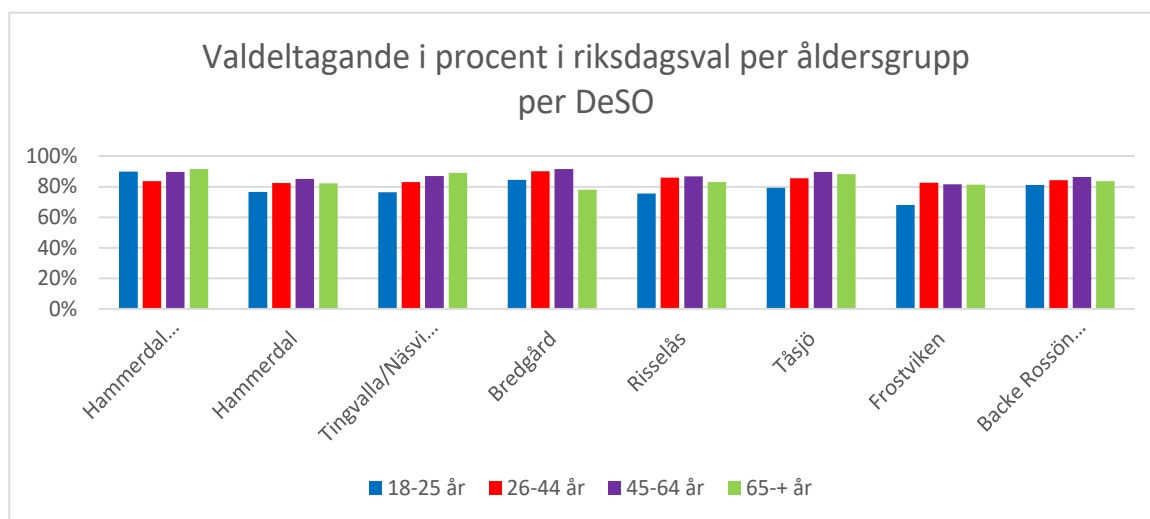
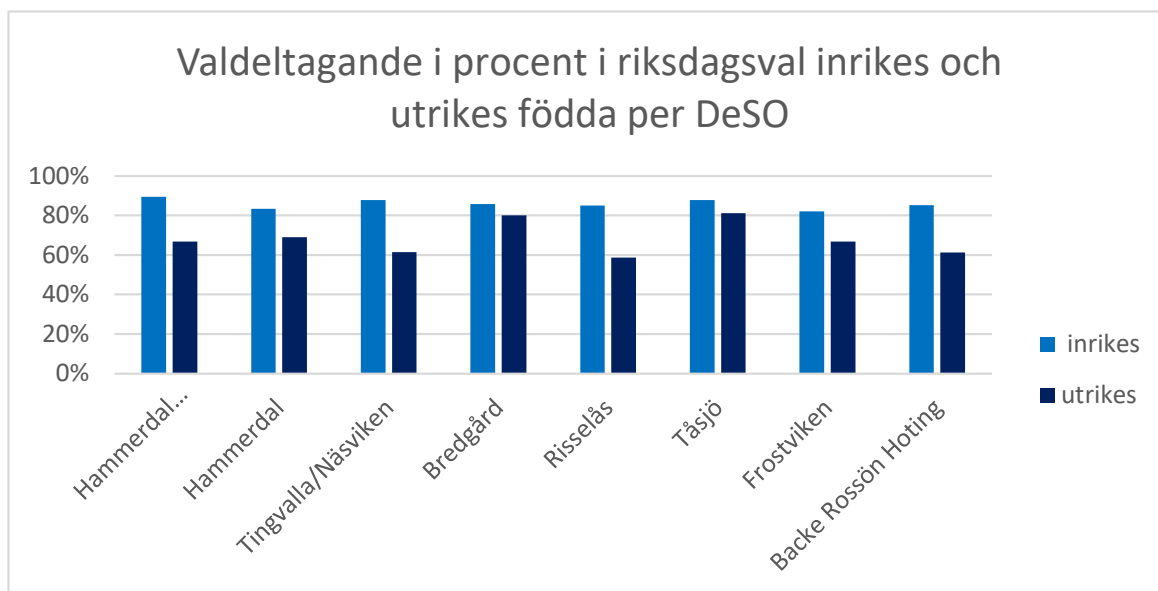
DeSO, men betydligt lägre bland utrikes födda. Det är betydligt lägre bland utrikes födda. Lägst är det i Tåsjö med 42 %. Störst andel utrikes födda som röstat finns i Bredgård (64 %), Tingvalla/Näsviken (54 %) och Hammerdals tätort (54 %).

Val till riksdagen per område

Andelen som deltog i riksdagsvalet var betydligt högre än i kommun- och landstingsvalet främst i gruppen utrikes födda. För att få rösta till riksdag måste du vara

svensk medborgare. Bland inrikes födda ligger valdeltagandet på 82 % eller mer alla i DeSO och andelen röstande utrikes födda uppgår till 61 % eller högre.

Valdeltagandet var högre i den övre delen av åldersspannet förutom i Bredgård, Risselås och Hammerdals tätort vilket diagrammet ovan visar.

Sammanfattande diskussion

Inflyttning, integration och var vi bor

Strömsunds kommuns befolkning minskar och har så gjort under lång tid, i likhet med andra inlandskommuner. Med anledning av detta har kommunen över tid aktivt arbetat för inflyttning inte minst i samarbete med näringslivet.

Integration och ett gott mottagande av nyanlända har genom åren varit viktiga frågor. Kommunen har tagit emot människor från många olika länder i världen. Det märks tydligt i våra skolor där barn har hela 27 olika språk som modersmål.

I Strömsunds kommun är den disponibla inkomstnivån lägre i jämförelse med riket och regionen. Vi ser skillnader mellan tätort (d.v.s. Strömsund och Hammerdal) och landsbygd. Personer med låg disponibel medianinkomst, både inrikes och utrikes födda, bor i större omfattning i områden där det finns hyresbostäder. Det finns privata och kommunalägda hyresbostäder i Gäddede, Hoting, Backe, Rossön, Hammerdal och Strömsund.

Huvuddelen av kommunens invånare äger sitt boende, främst småhus. Möjligheten att bo i hyreshus varierar mellan olika DeSO. Det finns flest hyreshus i centralorten Strömsund. Vi ser att där det finns hyresbostäder är antalet utrikes födda större men inte dominerande. Vi ser att gruppen utrikes födda bosatta i bostadsområdet Tingvalla ökat mest men det är också där det finns flest hyresbostäder att erbjuda.

Under arbetet med sammanställningen av statistiken har vi reflekterat över om skälet till migration har betydelse för var i kommunen utrikes födda väljer att bosätta sig. Frostviken är ett attraktivt område för fri-

luftsliv och livsstilsförändring, men med långa avstånd och begränsad kollektivtrafik. Ser vi till vilka modersmål som skolbarnen talar i Frostviken så verkar de flesta barnen komma från våra grannländer eller länder inom EU. Detta kan tyda på att utrikes födda i området själva valt att migrera till Sverige.

Skälet till migration, individuella förutsättningar och samhällets mottagande påverkar etableringsprocessen för den enskilde.

Flyttmönster

Det stora antalet asylsökande som kom till Strömsunds kommun 2015-2016 placerades av Migrationsverket på flera platser i kommunen. Det fanns en beredskap och många frivilliga insatser från privatpersoner, föreningar och andra samhällsaktörer för att underlätta etableringsprocessen för de nyanlända. Vad vi känner till finns dock väldigt få av de asylsökande som senare fick uppehållstillstånd kvar på de orter som ligger utanför Strömsunds tätort. Vi tror att det faktum att viss samhällsservice och exempelvis gymnasieutbildning och vuxenutbildning bara finns i Strömsunds tätort, är avgörande för att andelen utrikes födda flyttar in till centralorten. Bidragande till detta är att kollektivtrafiken mellan kommundelarna är mycket begränsad.

Särskilt tydligt blir det när vi tittar på området Backe/Hoting/Rossön. Hur många utrikes födda som flyttar inom kommunen eller hur många som flyttar härifrån vet vi inte riktigt. Vi kan heller inte med säkerhet säga orsak till flytt. Det vi dock ser är att antalet utrikes födda flyttar i större utsträckning än inrikes födda och att antalet utrikes födda i DeSO Tingvalla/Näsviken ökar. Tingvalla/Näsviken är det enda område där invånarantalet ökar, i en kommun

där befolkningen i sin helhet minskar. Vi antar också att det finns en koppling mellan flyttmönster och tillgången till hyreslägenheter.

Det är av intresse att vidare undersöka flyttmönster i kommunen. Sett till vistelsetid ter det sig som att ju längre en individ varit bosatt i kommunen desto större är sannolikheten att bli kvar. Utrikes födda som bor i andra delar av kommunen verkar vara benägna att flytta till Hamnerdal och Strömsund, orter med större tillgång till kollektivtrafik och närhet till Östersund. I Strömsund och Hamnerdal kan även finnas störst möjlighet till arbete inom olika branscher och yrkesområden samt tillgång till samhällsservice och utbud av butiker eller nöjen. Vi kan konstatera att ett körkort och tillgång till bil är avgörande för att bo i en mindre ort på landsbygden i Norrlands inland.

Intressant att lyfta är kvoten för in- och utflytt av förvärvsarbete varje år. Denna kvot beskriver ett mått på hur stabil möjligheten till egen försörjning är. Kvoten har tagits fram på uppdrag av regeringen och ses som en viktig faktor för trygghet och kopplas även till den sammantagna bilden när det gäller brott. Ca 9 % av befolkningen i kommunen flyttar eller avlider varje år. Omflyttningen sker i stort sett över hela kommunen men den största förändringen ser vi i Backe/Hoting/Rossön. I Tingvalla/Näsviken ökar befolkningen stadigt och därför kan vi anta att många flyttar dit. Kvoten för in- och utflytt av förvärvsarbete är som lägst i dessa områden, vilket indikerar att fler förvärvsarbete flyttar därifrån än flyttar dit.

Högst kvot för in- och utflytt finns i kommunens norra delar där den disponibla inkomsten är något lägre än i övriga kommunen och där befolkningen minskar mest. Det är också från de norra delarna som flest kvinnor flyttar och den största

andelen äldre finns. Samtidigt ser vi att det är just där det är minst skillnad i inkomst mellan kvinnor och män. I Frostviken är kvinnors disponibla medianinkomst 98 % av männens. I alla DeSO ligger kvinnors disponibla inkomst jämfört med mäns högre än i riket. Dock kan en förklaringsmodell vara att kommunen generellt har låga inkomstnivåer och att detta även leder till minskade inkomstskillnader mellan kvinnor och män. Generellt har utrikes födda lägre disponibel inkomst än inrikes födda.

Boendeyta

Vi ser i statistiken att andelen kvinnor i kommunen minskar i alla DeSO och har så gjort över tid. Vi bor i en kommun med stor andel ensamhushåll. Kvinnors och utrikes föddas boendeyta per person har minskat över tid. De flesta invånare i Strömsunds kommun har gott om boendeyta förutom i centralorten där den minsta boendeytan finns i Tingvalla/Näsviken. Största andelen barn i kommunen som helhet finns i Tingvalla/Näsviken.

DeSO Tingvalla/Näsviken består av bostadsområdena Tingvalla och Näsviken. Näsviken är ett villaområde på andra sidan Vattudalen, mitt emot Tingvalla. Här bor drygt 200 personer i villor och det finns golfbana, campingplats och rekreationsområden men inga hyreslägenheter.

Om vi i statistiken bortser från Näsvikens befolkning blir siffrorna för Tingvalla lägre. Andelen utrikes födda ökar och boendeytan minskar.

Försörjning

Andelen förvärvsarbete i kommunen ökar över tid samtidigt som befolkningen minskar och andelen äldre blir allt högre. Andelen förvärvsarbete fördelat på inrikes och utrikes födda varierar mellan DeSO. Skillnaden mellan inrikes och utrikes födda är minst i Frostviken och störst i Backe/Hoting/Rossön. Vi antar att avstån-

det till tätorterna och begränsad möjlighet till arbete kan spela roll för detta.

Andelen som uppbär stöd via samhällets socialförsäkring i form av exempelvis arbetslöshetsersättning, försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd, minskar i kommunen som helhet. Dock ser vi att det i Hammerdals tätort, Backe/Hoting/Rossön och Tingvalla/Näsviken finns fler personer med någon form av stöd än i övriga områden.

Vi ser också att det inte i första hand är utrikes födda som uppbär enbart försörjningsstöd. Att titta endast på andel inrikes eller utrikes födda i % när det gäller långtidsarbetslöshet och långvarigt ekonomiskt bistånd kan dock bli missvisande, då det handlar om ett fåtal individer. Det är enstaka personer i förhållande till gruppen i befolkningen och i en grupp med ett fåtal personer blir procentsatsen orimlig.

Ser vi till antal är gruppen inrikes födda med stöd fler än utrikes födda och har så varit över tid. Detta kan kopplas till områden med hyresrätter såsom Hammerdals tätort, Tingvalla/Näsviken och Backe/Hoting/Rossön.

Flest utrikes födda finns i Tingvalla/Näsviken, 26 % av de boende i området. Här är också befolkningen dubbelt så stor som i övriga DeSO i Strömsunds tätort. Jämför vi hur befolkningen fördelas mellan områdena inom centralorten finns 3/5 delar av befolkningen i Tingvalla/Näsviken. Här finns också flest personer med ekonomiskt stöd i någon form. Vi kan i statistiken inte se gruppen utrikes födda fördelade på kvinnor och män, men den samlade statistiken ger oss indikationer på att flertalet är just utrikes födda kvinnor.

Utbildning

Gruppen inrikes födda och män dominerar vad gäller ungdomar som varken arbetar eller studerar (UVAS) men trenden är minskande över tid. DeSO Backe/Hoting/Rossön skiljer sig från övriga områden i kommunen där gruppen UVAS var störst och bestod av 22 ungdomar 2018, varav hälften utrikes födda kvinnor och hälften inrikes födda män. I övriga DeSO var antalet betydligt mindre och bestod till största del av inrikes födda män. Varför just Backe/Hoting/Rossön sticker ut vet vi inte. Kanske det geografiska läget och avståndet till centralorten påverkar även här.

Utbildningsnivån i kommunen ligger lägre än riket i snitt oavsett om vi ser till för-gymnasial, gymnasial eller eftergymnasial utbildning. I likhet med riket i övrigt utbildar sig kvinnor i högre grad än män. Även om de unga männen med gymnasieutbildning dominerar och har bra meritvärden i grundskola och gymnasieskola väljer färre män än kvinnor att gå vidare till högre studier. Vi kan endast spekulera kring om en bidragande orsak kan vara exempelvis vilka arbetstillfällen som finns och om det i kommunen finns större efterfrågan inom traditionellt manliga yrken.

De som inte blivit behöriga till gymnasiets yrkesutbildningar finns främst i Backe/Hoting/Rossön, Hammerdals tätort och Tingvalla/Näsviken. Av totalt 24 personer är 10 utrikes födda. Flest utrikes födda med gymnasieutbildning finns i Tingvalla/Näsviken. Flest antal med eftergymnasial utbildning finns i Hammerdal landsbygd, Tåsjö och i Backe/Hoting/Rossön, det vill säga utanför kommunens större tätorter. Andelen som studerat vidare efter gymnasiet är ungefär lika hög bland utrikes som inrikes födda, 41 respektive 45 %.

Bland högutbildade finns det ingen skillnad alls mellan utrikes och inrikes födda. Däremot är skillnaden tydlig mellan lågut-

bildade utrikes och inrikes födda. Andelen lågutbildade utrikes födda uppgår till 18 % medan siffran för inrikes födda är 9 %. Enligt SCB finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och förvärvsarbete. Andelen av befolkning med högre utbildning arbetar i större utsträckning än befolkningen med lägre utbildning.

Demokrati

Andelen som röstar finns i högre grad bland äldre inrikes födda och kvinnor röstar i högre grad än män. När det gäller val till kommunfullmäktige eller landstingsfullmäktige var valdeltagandet relativt högt bland utrikes födda i förhållande till riket. Högst andel utrikes födda som röstade i dessa val finns i Tingvalla/Näsviken. I riksdagsval röstade utrikes födda i kommunens norra delar i större utsträckning. Intressant att analysera vidare kan vara om ovan nämnda fråga kring skäl till migration kan vara en påverkande faktor.

Hälsa

Ohälsotalet minskar avsevärt i hela kommunen. Antalet utbetalda dagar i sjukförsäkringen har mer än halverats över tid. Dock vet vi att hur Försäkringskassan bedömer exempelvis rätten till sjukpenning har stramats upp de senaste åren. Det kan då vara svårt att bedöma om den egentliga ohälsan faktiskt har minskat. Det som även är intressant är hur många individer som faktiskt inte alls syns i statistiken. Det vi ändå kan se med stöd av det statistiska underlaget är att ohälsotalet för gruppen unga 20-25 år tenderar att öka något, om än från en mycket låg nivå.

Avslutningsvis...

Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament för den kommunala strukturen. Människor som lever och verkar i Strömsunds kommun ska känna delaktighet, trygghet och tillhörighet till samhället. Vi strävar efter ett samhälle där vi upple-

ver jämlikhet, jämställdhet, möjlighet till utveckling och där uppväxt- och levnadsvillkor ger goda förutsättningar vidare i livet.

Vi vet att segregation motverkar allt detta och vi ser också att ojämlikheten i Sverige under de senaste decennierna har vuxit. I skrivande stund befinner vi oss också mitt i en pandemi med konsekvensen att redan utsatta grupper riskerar ännu större utsatthet på grund av ekonomiska och sociala problem.

Skillnader i disponibel inkomst har vuxit mellan invånare i hela landet och vi vet att skillnader i livsvillkor avgörs av var du bor. Barns möjlighet till utbildning och de vuxnas möjligheter till arbete kan vara bättre eller sämre beroende på var i landet du lever. Motsättningar mellan människor, rasism och diskriminering påverkar jämlika och jämställda levnadsvillkor minst lika mycket som försvagad sammanhållning mellan människor. Segregation kan bli ett hinder för att ingå i samhällskontraktet.

För att arbeta förebyggande mot segregation krävs kunskap och kännedom om såväl segregationens orsaker som dess utbredning. Det är anledningen till denna lägesbild över segregation i Strömsunds kommun. När vi började vårt arbete hade vi som arbetade i projektet olika subjektiva uppfattningar, tolkningar eller erfarenheter som gav var och en av oss en bild av segregationen i vår kommun. Vi förde resonemang kring faktisk och upplevd otrygghet, kommuninvånarnas självbild och gleshet som en bidragande orsak till segregation. Vi trodde att vi skulle kunna få våra bilder bekräftade genom att undersöka statistik, mäta och väga olika faktorer mot varandra för att sedan dra tydliga slutsatser.

Och vi har under många timmar mätt, analyserat och kartlagt men ändå inte fått en

tydlig bild av ett segregerat Strömsund. Däremot har vi uppmärksammat riskfaktorer och nya aspekter av vad segregation kan innebära. Det har också väckts fler frågor än vi hade när vi inledde arbetet.

En lägesbild är en bild av hur det ser ut här och nu. Den är föränderlig och kan också påverkas över tid. Därför kommer vi att fortsätta analysera och komplettera med ytterligare underlag för att kunna ge ännu bättre förutsättningar för det förebyggande arbetet i kommunen.

Källförteckning

- Ekonomifakta. 2021. Vad gör befolkningen?
<https://www.ekonomifakta.se/fakta/arbetsmarknad/befolkning/befolkning-och-arbetsmarknad/> (Hämtad 21-04-08)
- Folkhälsomyndigheten. 2021. Ekonomisk standard.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/folkhalsans-utveckling/resultat/livsvillkor/ekonomisk-standard/> (Hämtad 2021-04-08)
- Folkhälsomyndigheten. 2020. Unga som varken arbetar eller studerar.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/folkhalsans-utveckling/resultat/livsvillkor/unga-som-varken-arbetar-eller-studerar/> (Hämtad 2021-04-09)
- Försäkringskassan. 2020. Socialförsäkringen i siffror.
https://www.forsakringskassan.se/!ut/p/z0/LchBCoAgEEDRs7RwGW-qBRDtvIW5i0KEkHSXFrp-LVp_3ueWGW4IeTmghE8Rh87q0F2gXk6tmwm-VqSK3i8WAtmWroyEQZqH8Seo8Ry-CONk2a5CbUoXm49fXYvpIM!/ (Hämtad 2021-04-09)
- Regionfakta. 2021. Disponibel inkomst per invånare.
<https://www.regionfakta.com/norrbotens-land/regional-ekonomi/disponibel-inkomst/> (Hämtad 2021-04-09)
- Skolverket. 2018a. Fler elever behöriga till gymnasiet.
<https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2018-09-27-fler-elever-behori-ga-till-gymnasiet> (Hämtad 2021-04-12)
- Skolverket. 2018b. Rapport slutbetyg i grundskolan våren 2018.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca-41169863e6a65d4ec/1553968067661/pdf3983.pdf> (Hämtad 2021-04-12)
- Statistiska centralbyrån. 2018. Utbildningsnivån i Sverige.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/befolkningens-utbildning/> (Hämtad 2021-04-12)
- Statistiska centralbyrån. 2019a. Varaktigt låg inkomst bland utrikes födda.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/statistiknyhet/inkomstrolighet-2000-2019/> (Hämtad 2021-04-09)
- Statistiska centralbyrån. 2019b. 44000 barn lever i familjer med varaktigt låg inkomst.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2019/44-000-barn-lever-i-familjer-med-varaktigt-lag-inkomst/> (Hämtad 2021-04-12)
- Statistiska centralbyrån. 2019c. 23000 barn går inte i förskolan.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2019/23-000-barn-gar-inte-i-forskola/> (Hämtad 2021-04-12)
- Statistiska centralbyrån. 2020a. Kvinnors inkomst närmar sig mäns – men långsamt.
<https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2020/kvinnors-inkomst-narmar-sig-mans--men-langsamt/> (Hämtad 2021-04-12)

08)

Statistiska centralbyrån. 2020b. Hushållens boende.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sok/?Query=Hush%C3%A5llens+boende+2018&Tab=scb> (Hämtad 2021-04-14)

Statistiska centralbyrån. 2020c. Valdeltagande i Sverige.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/valdeltagande-i-sverige/> (Hämtad 2021-04-14)

Statistiska centralbyrån. 2021a. Avtagande inkomstökning de senaste åren.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/pong/statistiknyhet/inkomster-och-skatter-2019/> (Hämtad 2021-04-08)

Statistiska centralbyrån. 2021b. Inkomster och skatter

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/> (Hämtad 2021-04-08)

Statistiska centralbyrån. 2021c. Boende i Sverige.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/boende-i-sverige/> (Hämtad 2021-04-14)

Statistiska centralbyrån. 2021d. Arbetslöshet i Sverige

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/samhallets-ekonomi/arbetslos-het-i-sverige/> (Hämtad 2021-04-09)

Strömsunds kommun, 2021
Framtids- och utvecklingsförvaltningen
Recursentrum integration
www.begripligt.nu
www.stromsund.se